

העולם הזה

יום העצמאות, גשי"ב

השבועון המצויד
לאינפורמציה

מס' 757 / שנה 15 / ד' אייר תשי"ב / 29.4.52

המחיר
200
פרוטה

העורך הראשי:
אורי אבנרי
ראש המערכת:
שלום כהן

עורך התבנית:
דוש
הצלם הראשי:
פאול גולדמן

עורך הכיתוב:
דוב איתן
הכתב הראשי:
אהרון דליב

השבועון המצויר לאינפורמציה

רחוב גליקסון 8, תל-אביב (ליד תיאטרון "אהל")
ת.ד. 136, טל. (זמני) 66785
מען למברקים: "עולמפרס"
משרד המערכת בירושלים
רחוב דוד המלך (יוליאן),
מזרח משרד הסעוד
משרד המערכת בחיפה:
רחוב החלוץ 45, חדר 11,
טלפון 4661 (4-6 אחה"צ)

מכתבים

השער

הנערה שהופיעה על שער גליון העולם הזה 742 יפה להפליא. התמונה מהוה (כמעט) מקור השראה ללימודים ותלויה עתה על ארנו המיקרוסופ קופ שלי.

מיכה קאופמן, קרית מטלון ולנו היה נדמה שהיופי אינו זקוק לזכוכית מגדלת.

דבר והיפוכו

בתואר השער שבן מופיעה אולי שוקן (העו"ל) אתם מספרים בין השאר על רומנס עזוב שמח. המושג הזה מורכב במקצת. האם תוכלו לתאר איש גדולקטן לדוגמה?

שולמית בית-הלחמי, בני-ברק
לא אבל אפשר להזמין גזוז חמוץ-מתוק, לדוגמה.

נמר תל-אביב

בגליון העולם הזה 751 צרפתם תמונה של כבא קפיטנו ומעלליו. בין היתר הרגשתם לבסוף על בנו אברהם אשכנזי, "שנפל בקרב על הקסטל". אמנם השם קסטל הפך לשם נרדף לנבחרה עילאית אך ליתר דיוק רצוי היה שתדעו שאברהם נפל ב"מליון תפקידו בלוחות את אחת השירות ממולדת לבית הקרית-הימית לישראל ליד בית-דגון.

בעת הגיע השירה לצומת הדרכים נורה עליידי צלף ממשטרת בית-דגון בשמשו מקלען במשורין הראשון שהיפה על התקרנות הששים.

משה גובק, חיפה
אני מבין לכם את תודתי הכנה והערבתי הרבה על פעלכם. אני בטוח כי רשימתכם הממצה והקרי

אליה, שיכנים תוכן של יעוד למדינה זו. והוא לא מצא אותו. וכאן אפשר להפוך את החרד, ומוטב להס' תכל מעט בראי. כי אחרי ככלות הכל, יעוד חדש זה — על מי היה לתת אותו? פיסגה חדשה זו — מי יצביע עליה? מי — אם לא הנוער העברי עצמו?
הפקודה שיצרה את מגש הכסף לא באה

יקה במאה אחוזים

יקה וצבר התוכחו ביניהם. אמר היקה: בני נולד בארץ, והוא צבר במאה אחוזים. צחק הצבר, אמר: בנו של יקה הוא יקה, ונינו של יקה הוא יקה. קרא היקה לבנו, אמר לו: לך לבית הקפה, שאל אם אני נמצא שם. הבן הלך, חזר כעבור כמה דקות הכריז: אבא, אתה לא נמצא שם. צחק הצבר: אתה רואה? אתה רואה? האם הוא לא יקה מושלם? אולם כאן התערב הבן בתרועה גדולה: מה אתה חושב, שאני באמת יקה? אני בכלל לא הלכתי לבית הקפה, רק טלפנתי לשם. הקורא צבי ל, משך חולתא, זוכה בלירה אחת בתוספת אשור צבריותו.

בורגנות על גגות

במדר העם (העולם הזה 755) הנכם קובעים כי השנה לא היו שום מילונים בחופשת הפסח... מפני שהממשלה העלתה את מחיר הדלק, ובכך, אינו זו אלא שחצנות בורגנית מתועבת. אילו ירד העורך מעל גיפ שלו וטח לזככת מעט בשבילי הארץ, היה רואה כי הנוער עדינו חי וקיים, משיג ומבקר בחבתי המולדת.

שמוליק זהבי, חדרה
הגי"פ עבר כמה מאות ק"מ של שבילי שדה, נחקק רק במסיללים מועטים, שאינם מייצגים את 150.000 צעירי המדינה.

סטודנטים בחו"ל

הנני להציג לפני, "הקדושים המעונים" בחו"ל מספר שאלות אשר תסתמנה את טענותיהם: (א) האם סטודנט בחו"ל נקרא באמצע שנת לימודיו לשרות צבאי (ולפעמים אף במועד הב' חגיגות)?

(ב) האם אין מספרים לסטודנט בחו"ל ספרים בשפע? סטודנט בארץ אינו יכול להשיג ספר באנגלית היות ובדיכויים אלה, "מתענים" הסטודנטים בחו"ל.

(ג) האם סטודנט בחו"ל משלם שכר דירה בסך 35 ל"י לחודש?

(ד) יתאם? סטודנטים החוזרים לפגרת דקאין לארצנו נושאים בהוצאות הטיפעה בדכויים — או הממשלה?

(ה) ולאחרונה להורי הסטודנטים: אמנם ליה עכור דולר זה מחיר יקר מאד, אך הסטודנטים בארץ מוכנים לשלם 2 ל"י עבור דולר אשר יוספק להם את הספרים הדרושים ללימודיהם.

אסתר דרונקין, אשת סטודנט בטכניון, חיפה
במקום לשלוח כל כך הרבה סטודנטים לחו"ל היה מוטב לרכוש כאן, ובדיכויים המוצאים עליהם עתה להשיג ספרים וזמרים מעולים ובתום הלימודים לאפשר לכל סטודנט לצאת לחו"ל לשנה להשלים ולהרחיב את אופקו.

ירוחם תבור, ירושלים

רותי, רותי!

בגליון האחרון (העולם הזה 756) פרסמתם מכתב של אליה קנר שלא יכול היה לישון בלילה הרוב דאגה לנורלה של רותי. ובכן, רבותי, אצלי לא היה כך. להיפך, זה השבוע הראשון שביכולתי לישון בשקט בערב יום ה'. כי לא הופיעה רותי לקלקל את שאר התוכן של העולם הזה.

אהרן כהן, ירושלים
יש לי הרשום כי קיימת קנוניה זדונית במערכת העולם הזה לחסל את רותי. אם כן, תוכלו להיר פים גליון אחד פחות. בלי רותי לא אקנה את העולם הזה.

שולמית ירקוני, תל-אביב
כאחת מאלו שהיו מועמדות לתואר רותי 1951, אני מוזה בכל תוקף על שפספסתי לפרסם את תע' לוליה הממשעשים. אוא חזרו בכס.

רותי נוימן, חיפה
...לאסור את דוש באשמת רצח מתועב של נערה חמודה וחגיגית...

רפאל חסון, טבריה
איני רותיט מושבע אכל לכל הפחות חייה אתכם מירת ההניגונות לעורר הלוהיה (ציורית) כדת וכדין לרותי ז"ל.

יעקב דורון, תל-אביב
הופעתה האחרונה של רותי פנעה קשות בכבוד

דוש. איך חוש ההומור שלו? אם החליט לחסלה, מרע לא עשה זאת בצורה מברחת? ישראל לבנרג, ירושלים
המערכת הודיעה שהיא תעשה מאמצים לודא את האמת על נורלה של רותי. מה נשמע? שמואל שמואלוב, תל-אביב
המערכת טרם קיבלה אינפורמציה מוסרי כה, אך מקווה להביא לרתיסטים המודאגים ידיעות מוסכות בשבוע הבא.

בעוד שבועיים יקדיש "העולם הזה" בפעם הראשונה גליון שלם לרפורטאז' אחת. הוא מאמין באמונה כנה שתהיה זאת רפורטאז' אשר לא היה עוד כדוגמתה בעתון עברי. 33 צעידים וצעירות, ביניהם ראש מערכת, "העולם הזה" צלם וצלמת, יצאו למסע רגלי חסרת-תקדים ל"תוך מעמקי הנגב הבלתי-נודע, על פני שטחים שעוד לא דרכה עליהם רגל עברית. בדרך רבת התלאות שארכה 10 ימים, מנותק מכל מגע עם העולם, נתקלו כמה פעמים במארבי אויב, נשאו את פצועיהם וסבלו את סבלות הצמא והעייפות. 14 עמודים רצופים יביא "העולם הזה" לקוראיו את ספור ההרפתקאות של המסע והלק מ-326 התמונות שצולמו על ידי צלמיו.

לעת לתוככי בעיית נמל ת"א תשמש מנוף לפתרונה בשים לב לתפוצתו ולאחרת הקהל והכלי אשר דרכו הנושנה.

יצחק ציורי, מנהל כללי של נמל תל-אביב

הסערה במרחב

זה למעלה משנתיים אני עורך יום סקירת העיתונות הישראלית בצרפתית אשר קנויה הם הברז הסנל הישרלומית חוד בישראל וזו הפעם הראשונה שתמצית מאמר (אתה והסערה במרחב) — "העולם הזה 754) הנשערה על שלושה עמודים.

שלמה ר. כהן, תל-אביב
הרפורטאז' שלכם על המרחב היא 100 אחוז. מה בנוגע למשהו דומה לזה מצדם של אנשים בעלי אשיות בארצות השכנות (סוריה, ג'בל דרום, הלבנון, ירדן ועיראק)? אליהו שמיר, תל-אביב

סבלנות, הקורא.

אתה והסערה במרחב" הנו המחקר השמחי ביותר שקראתי בשפה העברית ואינו ראוי לתואר מחקר. זהו אופק הכרזות נכונות מפי אישים מפוצצים א פחות מפוצצים... החסרות כל הס' בה והנמקה משכנעת.

קרוזו נגד לנצה

אם תמיד צדקתם כמו במאמר על הסרט "קרוזו הגדול" (העולם הזה 755) אז אוי לאמונתי העזרת בחברי המערכת. סרט זה הוא ללא כל כפס נועז מאד ואינו שווה להקרא על שמו של הזמר הגדול, שהיה גדול אומני הביצוע בעולם... נכון אמנם שמריו לנצה מצליח תוך כדי להיות איומות בנורונו המסכן ותוך כדי התאמצותו של יולדת להר ציא קולות חזקים אבל אין לקרוא לזה שירה וכל שכן לא בליקאנטו.

יוכבד נגור, תל-אביב

מן החוץ. היא באה מבפנים. ורק מבפנים יכולה לבוא הפקודה הבאה.

מאז יום העצמאות השלישי קרה משהו בנוער. שביבת הימאים היתה סימפטום. האדישות הצינית, שהיתה תוצאה האכזבה הגדולה החלה נמוגה. במקומה באה אי-מונחה מזורה. ובפעם הראשונה, מאז מאי 1948, שוב נשמעו המלים "מהפכה", "מהפכה".

המדינה זקוקה למהפכה. אולם לא תהיה זאת המהפכה של הקלפי המלא, גם לא המהפ' כה של האקדח הטעון, אלא המהפכה של הגב העולה על גדויותי — המהפכה שתתחולל בנפשו של האדם הבודד, כמו המהפכה שהר לידה את הפלמ"ח, את גבעתי את גולני וחבריהם. מהפכה של התחדשות פנימית, של חידוש חדות חיים ורוח המבצע, של סגנון הדיבור והלבוש, מהפכה שתשים קץ לעניבה ולהולביד ולקרייזלר ולכל שאר אלילי המדינה הזאת, שתיצור אדם חדש וחברה חדשה. אל נחשוב, ביום הזה, על מה שהיה — אם כי מצויים אנו לזכור, נחשוב נא על מה שיכול להיות, מה שצריך להיות — אם לא מה עוד זורם בעורקינו הדם המפורסם של אנו.

אורי אבנרי

יום העצמאות הוא היום בו מפנה המדינה, האומה ואולי גם ההיסטוריה את עיניה אל נער ונערה, חסרי-שם וחסרי-מדים. נתן אלתרמן קרא להם, "מגש הכסף", המגש עליו ניתנה המדינה. זוהי שפת השיירה. במציאות הפשוטה היו מגש של בוך וזיעה ודם, אנשים שעשו גיב פשוט מפני שהיה צורך לעשותו, ועשו אותו היטב. הפקודה שהמריצה אותם לא היתה חתומה ע"י הכנסת, ולא נתקבלה באסיפת השרים. היא ביצעה בלבו של האדם הבודד, איש איש בפני עצמו. והיא היתה מחייבת. היום נדמה שאותם נער ונערה נעלמו. לכל היותר הם קיימים בצורת איוה, "משבר", בעיה שאפשר לכתוב עליה מאמרים מלומדים. אולם האמת היא שכך היה נדמה גם אז. עד אשר באה ההיסטוריה, ונגעה בהם במטהר קסמים. והם קמו. ועם שלם של קשישים, על מנהיגיו וסופריו ועיתונאיו, עמד והתפעל, גם הכה על חטא. הוא לא ידע שישנו נוער כזה.

ולמחרת היום, כשהגיב היה גמור, למראית עין, היה המעשה הראשון של המדינה לדרוך על המגש, לגפצו לרסיסים. היא לא נגעה בו במטה קסמים. היא נגעה בו במגע של מכונה ביורוקרטית. היה זה מגע צונן, כמעט מגע ציני. הוא הרס את הסמלים והערכים של המהפכה שהתחוללה בחזית. זוהי, על רגל אחת, הטרגדיה של מדינת ישראל.

והסמל החיצוני לטרגדיה זו, הוא הסמל שחסר. הצבא אינו תופס במדינה זו מקום קטן יותר מאשר בכל מדינה אחרת בעולם. להיפך. יום העצמאות הפך, כמעט, יום הצבא. אולם מדינה זו היא היחידה מבין כל מדינות העולם, שעמדו בלחממה, אשר אין בה מצבה של החייל האלמוני. פה ושם הקימו או עומדות להקים העיריות והמועצות המקומות יות מצבות קטנות. אולם הסמל הגדול, אשר לפניו יכרעו מנהיגים ומצביאים, הסמל אשר יספר על המחר ששולם, סמל זה איננו. וכך, ארבע שנים בלבד אחרי שקמה המדינה, שמור זכר החללים בארכיונים, או בספרים טענים אשר הוצאו בעמל פאטתי ע"י הורים פשוטים, אשר אינם משלמים עם מצאיות זו, אשר נדמה להם שבכל זאת אסור לשכוח כל כך מהר, באכזריות כה רבה.

אין זה אלא פרט אחד — אך חזית השיכחה תל-אביב או ירושלים או עפולה או ראש-פינה תקבל את פניו תומורת, יוליכו אותו בתהלוכת רחוב ויצגיגוהו לפני ראש הממשלה. איש לא קוה לזאת — אם כי היתה זכות לקוה. אולם איש לא קוה גם ששנה אחרי חתימת שביבת הנשק לא יהיה עוד חשוב גם לכלב מי עשה משהו, ומי לא. כל אלה סמלים. לא בהם העיקר. העיקר מסתתר אחריהם. והוא ידוע לכולנו. ואם ביום העצמאות הרביעי, השנה, אין הלב מחיש את הולמו גם בחוזה של נער ישראלי אחד, כאילו כל זה רגיל, שיגרתו וחסרת-שיבות, הרי זו התוצאה.

ישנה עוד סיבה. לזור אחד היה יום ה' באייר תש"ח, סוף פסוק. הוא היה עטרת למפעל חיים, עטרת נאה. אולם לדור השני היה רק התחלה, רק אחד ראשונה במשפט חיים. והוא חיכה להמשך, למטה הקסמים החדש, שיציב מולו פיסגה חדשה להעפיל

MAY 1948

14

FRIDAY

אייר תש"ח

ה

יום ששי

ה' אייר תש"ח - הדורות הבאים ירקמו מסכת של אגדות מסביב ליום זה. הפכוהו תאריך בספר הלימודים. אולם לאותם 640 אלף בני הישוב העברי שחיו באותו יום ואת אותו יום. היה יום

ככל יום אחר: יום בו עלתה השמש כרגיל ושקעה כרגיל. יום מלא מאורעות ומעשים. ומעשיהם של אותם רבבות האנשים הגדולים והקטנים - המפקד בחדר מפקדתו, השר במוזיאון תל-אביב, הדופא ליד שולחן הניתוחים, החייל במכונית המשורינית, ומעל לכל: העם השכול ליד קבר בנו-פרטים אלה מצטרפים לתמונה אחת גדולה, שכדאי לשמור אותה למען ההיסטוריה. התמונה של ה' אייר תש"ח - יום הכרזת המדינה כפי שהיה במציאות

זה היה כק:

"לקחתי

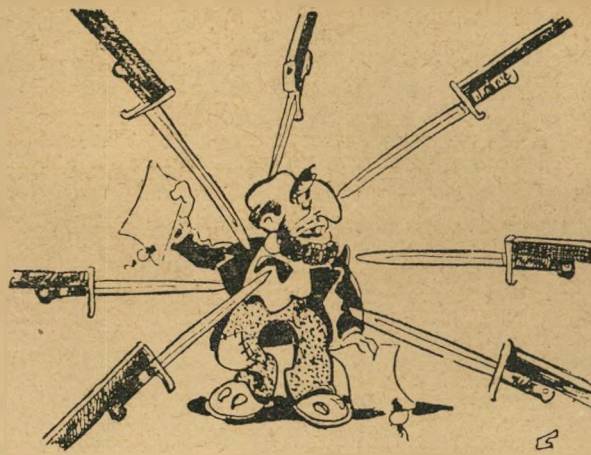
משוריי

מהלגיון!"

"יום לפני ההכרזה בא אלי כתב של עתון לנר-דוני במזרח התיכון", נזכר אלון יצחק (ה' זקן) "שדה" לשעבר מ' כקד חיל השריון. "הוא אמר לי שברצונו לשאול אותי שאלה אחת פשוטה: האם אנחנו חושבים ל' נצח במלחמה הזאת, ואם כן, כיצד אנחנו חושבים לעשות את זה? אמרתי לו שאנחנו סומכים על שני דברים: חומר אנושי ואינצ'יטיבה של ה' מפקדים. "ונשק?" דיא הוסיף לשאול, "כיצד אפי' שר לעמוד נגד צבא סדיר בידים ריקות?" אמרתי לו: נשיג נשק אצל ה' אויב. הוא הצטחק באי-רנויה והלך לו. למחרת לקחתי את המשורייני הראשון מהלגיון הירדני ומשה דיין פרץ ללוד ו' רמלה עם המשורייני. עליו רכב אחד מאנשי שלמד לירות מהתותח באמצע סערת הקרב.

ביום ההכרזה הייתי עסוק באירגון השריון הדל של החטיבה. יכולתי להגיע למוזיאון למעמד, אך לא התאמצתי במיוחד. היחידה שלי עניינה אותי יותר. אני זוכר, כי אשר ישבנו בחדר הגדול במחנה אי-שם ושוחחנו בענייני הפיקוד כשלתע התפרץ מישוהו ובישר שהכרזת המדינה נתקיימה. מה הרגשנו בטוב, אך לא יכולנו לינוח את מה שעשינו ולעשות יותר מאשר סתם להרגיש ב' טוב. בכל זאת היה צורך להגיב להכרזה במשהו חגיגי. מישוהו אירגן כמה בקבוקי קוניאק, הכניס לחדר ספלים ואנחנו לגמנו מן האלכוהול ו' הרגשנו מצויין."

ביום ההוא אמרו הערבים:

"מדינת ישראל קמה!"

"התשובה הערבית!"

"אמר مجلس الأمن بوقف القتال"
 "أقف أزاى.. هو أنا أقدر أقف!"
 "כך נסדק את הציונים!"

[تعارض جيشه الأمم المتحدة في الصحاب
 قوات الصهيونيين الى قواعدهم قبل الهدنة]

— يظهر أن «الصح» من جانب إلا الطريقة دي!

"אין דרך אחרת!"

אני קטעתי רגלי!

„כרופא-מנתח הרגשתי מתח מיוחד באותו בוקר של ה-15 למאי. הייתי עצבני, מספר ד"ר אלחנן פרידלנדר, 47, רופאה הראשי של המחלקה הכירורגית של הדסה. הבנתי מיד שהמאורעות יהיו גדולים ותפקידנו, הרופאים לא יהיה קטן. כשהגעתי להדסה מצאתי את חברי הרופאים במצב של מתיחות בלתי-רגילה. עד אז הספיקו להאסף אל בית-החולים כ-20 פצועי התקפות האוויר. לא היה לי זמן להחליף עמם דברים. נקראתי מיד אל שולחן הניתוחים. הדבר שנשאר שמור בזכרוני הוא שבאותו יום הביאו חייל צעיר כבן עשרים בשם שלמה שורק. סיפרו לי שהוא נפצע מן ההפצצה בשדה התעופה בצפון. העמתי מבט על רגלו הימנית. היא היתה כולה מעוכה. לא היתה כל ברירה אלא לקטוע את רגלו. בשעות הערב היינו כה מתוחים ועייפים עד כי לא הרגשנו בכך כלל. לפתע באה בשורה מעודדת: ארצות-הברית הכירה בישראל. המתיחות הופגה קצת...“

אני כתבתי כותרות!

„ידעתי מראש שזה יהיה יום חג כפול בשבילי, מספר ד"ר עזריאל קרליבך, עורך מעריב. יום לפני כן כתבתי את הכותרת רבת-המשמעות ביותר בחיי: „המנדט מת! תחי מדינתנו!“ למחרת לא היה צורך להוציא עתון.

התעוררתי בבוקר עם מחשבת חרדה שניקרה במוחי: האנגלים יצאו, אך הם עוד ישובו להשתלט עלינו בדרכים אחרות, כפי שעשו זאת בהודו. התגברתי על ההרגשות ולבשתי את סמוקניגן החתונה שלי. היה חם מאד. יצאתי למלון תלפיות. שם מצאתי את משה שפירא, את הרב פישמן והרב לויז ויצאתי אתם למוזיאון. בתוך כתלי האולם היתה שלושת-מתיחות בלתי רגילה. ההתרגשות הכללית היתה באוויר, אולם כאשר הוכרו על ביטול הגבלות העלייה, הותרו הסכרים והדמעות זלגו כלי סוף. גולדה מאירסון התפרצה בבכי בולט, לא הצליחה לעצור בעדו משך זמן רב.

למרות התעמולה הרבה שמוסדותינו עשו לאחדות הערבים ויעילותם, התחלתי כבר באותו יום מפיו סיסמות נוגדות ומרגיעות, ככותרות ראשיות למאמרי: „השד אינו נורא כל כך!“ ו„היה טוב!“ או „כל צבאות הפולשים — 20.000 איש“, אף כי ידעתי יפה שזה בלוף הגוף.

ראיתי את האויב מתקרבי!

„בשעה 11 בבוקר של יום הששי, ה-14 לחודש מאי, עליתי במטוס אוסטר קטן, אחד הפרימיטיבים שהיו לנו, בשדה התעופה של ראש פינה, כדי לברר אם הצבא הסורי מתכונן באמת לפלישה, מספר ירוחם כהן, המכונה „גייגיי“ (בגלל שערותיו השחורות), לשעבר שלישי של יגאל אלון ונציג ישראל בוועידת שביתת הנשק המצרית. היתה לי אינפורמציה זמן רב לפני כן כי צבאות ערב יפלוש לארץ ב-15 לחודש, אולם האחרים הפוליטיים לא האמינו בכך.

קרוב לצהרנים ראיתי טור של הצבא הסורי חונה ליד מרג' עיון. המשכתי לעקוב אחרי תנועותיהם, אחרי שהור דעתי באלחוט ליגאל אלון ולתל-אביב על מה שראיתי. הסורי נע לעבר באניאס, ומשם בכוח לעמק הירדן. היה זה הסור שהתקיף למחרת את צמח.

כשירדתי מן המטוס בשדה-התעופה של ראש-פינה כבר היה חושך. חברי ניגשו אלי, אמרו לי: „עכשיו אנחנו כבר מדינה.“ ידעתי שעומדים להכריז עליה, אך במטוס לא שמעתי, כמוכן, את ההודעה. ביום הראשון של המדינה התקפנו את מולכיה. לא היה זה יום מאושר. היו לנו המון אבירות...“

היינו תשושים ורצוצים!

„כאשר נלקחתי בשבי הייתי המום כ-280 חברי, מספר מדרכי דריקסלר, 33, מי שהיה מדרין ראשי של חיל-המשמר בירושלים ב-1947, נשבה בגוש עציון, אליו יצא עם שיירת נבי דניאל המפורסמת, והפך מפקד אחד משלוש הגזרות להן חולק הגוש.

„זה היה ב-14 למאי 1948. עניבת החנק של הירדנים נכרכה סביב הגוש. כאשר נכנענו לבסוף, היינו, אלה ש' נשארו בחיים, תשושים ורצוצים לאחר קרב סופי אכזרי של תקופת קרבות ממושכת. כשהגענו לתחנת משטרת חברון ראינו את הדגל המנדטורי מתנוסס על גג התחנה. אנשי חברון התקבלו סביב התחנה, רצו לעשות בנו לינין, אך עמדתו התקיפה של קצין הלגיון הצילה אותנו. הוא שלף את אקדוחו מול האספסוף וצעק: „מעל גופי המת.“ אני כמעט שלא ידעתי מה שמתרחש סביבי. עפי עפי נעצמו מאליהן מרוב עייפות. למחרת העפנו מבט על גג התחנה. הדגל המנדטורי הורד, במקומו הונף הדגל הירדני. הבנו שמשוהו התרחש. אחיו של מוכתר חברון הודיע לנו על הקמת המדינה, וגרם להתעוררות כללית. אך היא שכחה מיד. רצינו לדעת פרטים, לשאול שאלות, אבל היינו הרוגים. נפלנו על הרצפות. לנוח... לנוח... משך שלושה ימים רצופים התעוררנו להפסקות קצרות, כדי לאכול את שארית הפיתות המעופשות ואת שבעה הזיתים היבשים שקיבלנו לארוחה.“

אנחנו כבשנו כפר!

„שמענו את נאומו של בן-גוריון ברדיו. ביקרה“ מספר מילקי רוזנבלום, 26, בעל בית חרושת לנעליים שהיה אז טוראי באחת מפלוגות חיל הרגלים (נבעתי). „היינו באותו רגע במצב דכאון, מוכנים לצאת מיד לפעולה. זה היה על הדשא מאחורי חדר-האוכל של קבר צת חולדה, ומישו פתח את הדרי. „הקימו מדינה“ סיפרו החברים. אולם אנחנו לא התרגשנו. ידענו שיש עתון עברי בשטחים שכבשנו או שהחזקנו בהם, וההכרזה עצמה לא שינתה בינוי ולא כלום. בינו, אנשי החי, זית, כל מה שנעשה אז בעורף נראה בלתי חשוב כמעט לחלוטין. ידענו שההכרזה האמיתית לא תיפול במשרד, בעזרת עטים גובעים, אלא בשדה, בעזרת רובים.

נכנסנו למכונית משורינת. היתה זאת הרגשה לא נעימה. אנחנו אנשי הרגלים לא אהבנו את המשוריינים של אז. היתה הרגשה שהם ארונות מתים נעים.

הכפר שהיינו צריכים לכבוש היה אליקובאב, בין רמלה ולטרון, על הכביש הראשי. כשהתקרבונו לכפר במי שורין חיכינו בכל רגע שיירי עלינו, אולם שרר שקט מוזר. בדרך נעצרנו כדי לירות כמה פצצות ממרגמות דויזקה. המרגמה לא פעלה בסדר, רק פצצה אחת הגיעה. היא הספיקה, והערבים ברחו. כשחזרנו, הכפר היה עזוב וריק. הציבו אותנו ליד הכניסה, במחסום, ושם ביליתי את כל היום הראשון של מדינת ישראל, תוך אכילת תרנגולות צליות.“

הבאתי את הנשק!

„250 הארגונים ט.ג.ט. חייבים להגיע לארץ בהקדם ה' אפשרי, החברה מחכים בארץ עם פגזים ריקים, כדי למלא אותם ולהרביץ באויב.“ כך אמרו לנו כשעלינו על האניה האיסלקית שיצאה מגיאפולי לארץ, מספר יהושע (יש) הלוי, 27, שהיה חמש שנים בפלמ"ח, הפך ימאי ודוברם של הימאים בזמן המרד.

אני וחיליק (פלמחניק ותיק) היינו שני הארצישראלים היחידים על האניה. ב-14 בערב הרכיב חיליק את אוניות הדריה, הקשיב לשירור ופתאום קפץ: „שמע! שמע!“ התחלקנו באוניות והתחלנו להתעצבן. בארץ עושים ה' גאמעה שמח ואנחנו צריכים עוד להרכב שמונה ימיים בים. התפללנו שהאניה המחרבנת תקבל כנפים, אך זה לא עזר. למחרת ישבנו על הסיפון על ערימת בצלים מסריחים והתחלנו לעשות חשבונות כשראינו את חוף כרתים: כמה זמן זה עוד יימשך. פתאום שמענו את הקפטן מקלל: פורקה מדונה, פורקה מיוזח... כאשר גודע לו מהחדשות שהמצרים נמצאים 30 קילומטר מתל-אביב, נזכר שמכשירי הנביגציה שלו אינם מדויקים. כך שהיו לנו כל הסיכויים להגרר עם קליפת דאגוז ה' ישר לרצועת החוף המצרית, דוקא. לרוע מזלנו, הדרך היחידה היתה לעקוף את מסלול ההפלגה, בהפסד של שבוע ימים שגוראה לנו כשבוע שנים. לבסוף הגענו 30 למאי דרך קפריסין לתל-אביב ומשם נלקחנו לחיל-הים.“

כמעט התעלפתי ואכזבה!

בקורס לאלחוט מורס שעברתי החל מחודש ינואר 1948 הכינו אותנו 20 פעם ביום לקראת היום הגדול והתפקיד הגדול שיהיה עלינו לבצע החל מה-15 למאי, מספרת **זלריה חריפאי**, שהייתה שלוש שנים בפלמ"ח הצטרפה לסטודיה של התיאטרון הקאמרי. כשהגיע ה-15 למאי, חשבת: הרגע הגדול של חיי הגיע. אך, כמעט שתעלפתי מאכזבה כאשר שלחו אותי למחנה המסכ"ל. התגברתי על המצב רוח המחורבן, ויצאתי להסתובב קצת בעיר.

לא, בניגוד לדעה הנפוצה בכמה מקומות, לא התנגד איש להקמת המדינה, אולם אצל כמה חברים (ביניהם משה שרת ואנכי) היתה דעה כי כדאי לחכות שבוע או שבועיים כדי שנוכל לבוא בדברים עם המדינות ששלחו לנו התראה רשמית ודרשו שלא נכריז על המדינה, בעיקר ארצות-הברית. השאלה לא היתה, איפוא, מדינת ישראל או לא, אלא מדינת ישראל ב-14 למאי או ב-28 למאי. ידידינו באמריקה אמרו לנו להכריז את ההכרזה. הזכרון שלי לא כל כך טוב, ואיני זוכר מה היה בדיוק באותו יום. הייתי מלא התרגשות. המעמד במזוויאן היה מאורגן יפה מאוד, ישבתי עם חברי מועצת המדינה על הווכן. אחרי המעמד הלכנו הביתה.

חתמתי על המגילה!

מלגלים עכשיו על הפעם הראשונה אחרי אלפיים שנה. אבל זה באמת היה כך, הפעם הראשונה נה אחרי אלפיים שנה, ואנו שחתמנו על המגילה הרגשנו בזה, אומר **פנחס רוזן**, מי שהיה חבר מנהלת העם לפני ה-14 במאי וחבר הממשלה הזמנית אחריו. את הסיוטה הראשונה של המגילה חיברנו אנחנו, במשך רד המשפטים ומשם היא נתגלה ליד משה שרת, שהפך אותה על הראש, ואז עברה ליד דוד בן-גוריון. שוב שינה אותה מן הקצה אל הקצה.

כמה ימים לפני היום הגדול התעוררה השאלה אם להכריז על הקמת המדינה מיד ואם לאו.

היינו נידונים למוות!

ישבנו בחדר בקרבת מקום ההפצצה, נזכר **נתן ילין-מור**, מפקד לח"י. מאז הבוקר התקיימה ישיבת מועצת המחתרת. למעלה מעשרה אנשים היו מכוסים בחדר. התבוננתי בפניהם וחיינו של כל אחד מהם עברו לנגד עיני. כל אחד מהם עמוס-נסיון, שבע-מעש. כולם למודי קרבות, אסירים שברחו מבית-כלאם, נידוני מיתה שהחבל הורד מעל צווארם. עתה נקראו לא כדי להעלות זכרונות. על סדר היום היתה עמדתנו לגבי הכרזת המדינה, סיום המנדט הבריטי ומלחמת ההגנה שהחלה. המסקנה היתה: המלחמה לא נסתיימה בשבילנו. שוב לנשק. הפעם בצורה אחרת. לא במחתרת ולא ככוח נפרד. על כך לא היו חלוקי דעות.

מה יהיה על השאר? הרוב בחר בהצטרפות לצבא כיחידה קולטת. כל כך ערב לחיכם היות יחד במלחמה בגלוי, לאחר שנים רבות של מלחמה אינדיבידואלית, אלמונית. המרכז הודיע שהוא יבוא בדברים עם נציגי הבטחון, שעד אתמול היו נציגיו של כוח יריב. ההכרה בממשלה הזמנית נשארה מותנית במידת עצמאותה והמשיך המלחמה למען עצמאות ירושלים.

היתה שעת אחר הצהריים. חורתי לדירה שבה גרתי בשנה האחרונה. שעות רבות היו דרושות לי להכנת הוראות והסברים בשביל פעולה והסברה על בסיס חדש. תמונות רבות עברו לנגד עיני: הפגישה הראשונה עם יאיר, פעולה לפי הוראותיו, פעולה במחיצתו. פעולה נגד השלטון הנור. חוסר הבנה כללי. שנאה. הסתה. רצח יאיר. לאטונו ובריחה ממנה וחמש שנות פעולת מחתרת.

למחרת לא היו יותר בריטים ברחובות. אני מתהלך בחוצות העיר לאור היום. אך האם זהו מה שקיוונו לו, שלמענו נלחמנו?

שידרתי את ההכרזה!

כשיצאתי מהבית היו רחובות ירושלים מלוכלכות בסיו ורסי ספוגים, נזכר **משה בן-אפרים**, קריין קול ירושלים, לשעבר ועובד שרות השידור הישראלי.

כשהגעתי לישיבת עורכי ה-תכניות ביום הכרזת המדינה, חיכינו לשידור מתלאביב, אולם משלא קלטנו דבר, ביקשנו מדוד שאלתיאל שירשה לנו לקבל פרטים מתלאביב באמצעות האלחוט. הוא סרב. לבסוף, כשהגיעה השעה שמונה, הסכים בתנאי שנושאל רק שאלה אחת: האם נתקיימה ההכרזה או לא? לאחר שקיבלנו תשובה חיובית התחלנו לציטוט את השידור. בשמונה וחצי בערב לערך התחלתי לרוץ בכיוון למחנה בשגלר. בדרך גודע לי שפרימס הגיע מתלאביב, השליך את הטקסט של ההכרזה. השגתי אותו והגעתי לשגלר חסר-נשימה, בתשע ושלוש דקות. עליתי בנשימה אחת על המדרגות, בתנועה אחת הורדתי את התקליט המוסקלי ששודר, שרקתי שלוש פעמים את התקליט והתחלתי להעלות. בסוף ההודעה על ההכרזה אמרו לי שמרוב התרגשות לא קראתי הכי טוב בעולם, אבל זה לא היה איכפת לי...

ראיתי את בני בחדר-המתים!

זה היה זמן קצר לאחר שמלאו לבני ישראל, 21 שנה. מספר מפיק העיתונים **דוד טופל**, בליל שבת ה-14 למאי, הוא הופיע. אני נסיתי להשפיע עליו שישאר איתנו לפחות למשך השבת. אך, חשבותו שכנעה: אבא, אני אחראי לבטחון שדה התעופה, לכל המטוסים הנמצאים בו. זה קודם לכל.

למחרת בבוקר התעוררתי לקול נפץ אדיר. יצאנו לשדה-התעופה ומצאנו בו עירובייה גדולה. מחסן הנשק עלה באש. אף אחד מהנמצאים בו שדה לא ידע איפה ישראל, או מה קרה לו. התעוררה בנו תקוה. רצינו להיות בטוחים. יצאנו להדהש. מישוה אמר לנו: כדאי לכם לנסות בחדר-המתים. כאשר נכנסנו ראינו גוף מפוחם. הפנים לא היו מוכרות לנו. אך, החולצה מתחת למעיל היתה של ישראל. הכרתי את יידי. בדרך הביתה הרגשתי כאב נורא. למה נתתי לו ללכת אתמול? אך נזכרתי במה שהוא אמר לי: אבא, המטוסים בשדה התעופה קודמים לכל. לא היתה דרך אחרת.

אני נולדתי ראשון במדינה!

את השבת ההיא אני אוכזר תמיד, אומרת **נאח מוסעיר**, בת 27, אשת פועל נקיון של עיריית תל-אביב ואם לארבעה ילדים או עוד גרנו בכרם התימנים, על גבול יפו. אני הייתי בחורש התשיעי להריוני. השארתי את בעלי עם שלושת הילדים ויצאתי לקחת את העוגה מבית אבי. כאשר עמדתי על יד הדלת, התחלתי פתאום להרגיש כאבים חזקים בבטן. דפקתי בדלת. אף אחד לא ענה. דפקתי עוד פעם, חזק, עם האגרופים. אף אחד לא ענה. נסלתי על הרצפה, על יד הדלת, כאבים שלא יכולתי לעצוק. הבנתי שאני יולדת. זה לא נמשך הרבה זמן. היה לי מזל. משמר של אצל על גבול יפו-תל-אביב, מצא אותי. הם פרצו את הדלת, אספו אותי ואת התינוק והשיכנו אותנו על הספה. אחד מהם הלך לטלפן להודעה. כעבור חצי שעה הייתי בבית החולים. האחיות אמרו לי: את יודעת, **בן-ציון** שלך הוא הילד הראשון שנולד במדינת-ישראל.

העם

אי יכול לבער ז

והפחה ביפו הפקיד שכל איש ואשה נער וזקן, יביא שלוש פונט אסף ארבה להאבדים מהארץ ופשוטו העם ולקטו והביאו, ומי שסף יותר מר לאחרים, וגם הביצים מאספים, אבל מי יכול לבער מהארץ החזל הגדול הזה?

כך שאל העתון הלבנון של ערב ראש חודש תמוז תרכ"ה (1865), וכך שאלו מאות אלפי תושבי ישראל השבוע, כאשר הנחית עליהם הסכע אותה מכה ישנה-נושנה של הארבה. החרדה ששילאה את לבבות תושבי הארץ הייתה חרדה שרבעה על תושבי יפו לפני 87 שנה — רק שיטות הלחימה במגפה השתנו.

הפעם לא יצאו התושבים לשדות, לאסוף שלושה פונט ארבה. רבבות מקלטי הדרו והעוונים שידרו את הראות משדה החק' לאות: אין לנגוע בארבה או לגרשו. יש להרשות לו לנחות בכל מקום אשר יבחר לו, לסמן את המקום ולהודיע מיד למשטרה או למטה המלחמה בארבה — המחלקה להגנת הצומח של משרד החקלאות.

ששה ימים בדיוק לאחר שנחילי הארבה הראשונים נראו פולשים למדינה כנגב הד' רומי, הופיעו הלהקות בשמי הערים והמושבות שבלב הארץ. משלושה מרכזים התלו נז' הרות הודעות על הלישה: בדרום (מגדל' גז — חוליקא) בשרון (כפר-סבא — בית-נבאללה — פתח-תקוה) ובצפון (צפת). האר' בה שנחת היה צהוב; במצב שלפני הטלת ביצים.

ביום הראשון לא יכלו אנשי משרד החק' לאות נקוט בכל פעולה ממשית: הרוח הת' זקה שנשבה בעקבות החמסין לא השאירה פיוזר הסובין המורעל מן המטוסים מעל למקומות התניה של הארבה. אולם מחנות אלה לא היו כל סכנה מיידי: דרושה להם חניה של יומיים עד אשר יטילו הנקבות (הגבולות מן הנכרים עליידי גחון מוארך ואפור) את ביציהן אל תוך האדמה. רק לכש' יבקעו החסילים מתוך הביצים, כעבור שב' עיים, תתחיל המלחמה האמיתית. כי בעוד שהארבה המבוגר אוכל כמויות זעירות, זולל החסיל פי שבע מנפחו מדי יום.

האזרח צופה לתוצאות מלחמה זו — מל' חמה בין מיליוני שיני-מסור ואלפי לוחמים חקלאיים, המלחמה על מנת הירקות לה צי' פה האזרח משך כל חודשי החורף, ועל מנת הלחם היומית.

בטחון

עראק כנגד קוניאק

שלוש שנים אחר שביתת הנשק הראשר נה בין ישראל לאחת מארצות ערב (מצרים), נחתמה באי רודוס עדיין אין שלום רשמי בין ישראל לארצות השכנות. כל שקיים חווי שביתת הנשק שעל ביצועם מקפידים משקיפי א"ם יוצאי ארצות-הברית, צרפת ובלגיה. מדי פעם נפגשות ועדות שביתת ה' נשק (ארבע בסך הכל: עם מצרים, הירדן, סוריה והלבנון) תחת ראשותו של אחי מ' קציני א"ם, דנות בעניינים משותפים בבע' יות ביוכי בשפה ההפסק ומלחמה בארבה, פעולות על הפרק האשמות הדדיות בהסתנ' נזיות ופיצוץ בתי מגורים.

אין אירת הדיונים נוקשה במיוחד. קציני ישראל והארצות השכנות נוחים, לעתים קרובות, ביידיעות הדדית. על אחת המסיבות האלה מספר עתונאי חוץ שוייצ'י, וילי גוג' הייט, שנכתב המיוחד של העולם הזה משרבות מספר של ועדות שביתת הנשק ה' מעורבות:

נסענו משך שעה ביום אביב וזהר. עברנו עמק זרוע שדות פורחים ומוכתם כלניות אדמות ומרגניות צהובות-גחן, נזמנו דבר' אים וציץ צפורים השרו תמונת שלום על השטח. לפתע היסט רביסרן נוטוף, נציג צה"ל, את הגה הסנדר כדי לא לעלות על שתי האבנים הגדולות שהונחו בכביש ה' עפר אחרי בית גוברין. היינו בדרך למפסה ועדת שביתת הנשק הירדנית ורביסרן נז' טוף פסק: "בני המדבר האלה רצו שנעבור את מאחיים המטר האחרונים כרגל, לא בא בחשבון."

נציגי הלגיון ואנשי א"ם חיכו במקום המיועד, שבוים כעש וצופים בשמש שש' זפתם בחוסר רחמים. ליד הכביש עמד גיפ' לבן של אותם, שתי מכוניות הומבר של

הלגיון. כשהופענו, כמו כולם, ישרו את מדיהם, השירו גבעולי עשב שדבקו במכני סיהם ופתחו בברוכים הבאים! "דו-לשוני, אנגלית וצרפתית. מאישים הובאו שני כרים ושני הנציגים הראשיים סמכו עליהם את מרפקיהם כששאר חברי הועדה מסבים בחצי גורן, מי בשיכבה מורחית ומי משתגר על העשב להנאתו. רק אחד הירדנים, שהופיע, לחוסר מזל, במכנסי רכיבה ובמגפיים, נשאר עומד. כנראה כאבו ברכיו ממגע המגפיים.

אלף-רגליים. קומנדנט בובה, משקיף א"ם בלגי, שלף פנסק גדל-ממדים, נתן אות להתחלת הדיונים. נציגה הראשיה של הירדן, מיינחור איסחאק, העביר את אצבעותיו בביר' ריתו השחורה, פנה בשאלה לקצין הישראלי, רביסרן נוטוף: "יש לך תלונות כל שהן?" "בעצם, שום דבר. רק שהייתי רוצה שדנון שנית בעניין, ארבעה המסתגנים של השבוע שעבר..." האוירה הפכה עסקית יותר. הקצי' נים מתחככים ביניהם, נדים את ראשיהם בספקנות, מציגים את פניהם. קומנדנט בובה מרבה ברישום עובדות: "...שלוש פרות גנר בות... 25 מסגרות של רשת השקאה... מס' תננים... עקבות אל הגבול..."

אלף-רגליים מטפס על גבעול עשב, צרצרים נותנים את קולם, מספר ירדנים נוספים, אנשי לגיון בכפיות אדומות וסגנוניות, התישב ליד הדגים. אלף-הרגליים מצא את דרכו ל' חולצת קצין ישראלי ומטפס, כשהוא מגשש בזהירות במאות רגליו, על גבו של הקצין.

על חולצת הקצין הישראלי ומטפס על כת' פייתו. הליוטנט הירדני חושף את שיניו בצ' חוק, מראה על חורק: "אתה עומד לעלות בדגה בזמן הקרוב!" ומסיר את אלף-הרג' ליים. כולם צוחקים בלבבות, אך מרצינים מיידי ומדברים על הברחת החשיש. המברחים מנצלים את שטח ישראל כאזור מעבר להב' רחת אחישן מחליטים על חקירה.

ואז בא החלק השני של מפגש הועדה, הח' לק המעניין יותר. כבר הצביע רביסרן נוטוף על רובה הסו'טו שלו, צר-הקוטר, שנוש עמו. ברובה הוא רוצה לתחר עם הירדנים על בקבוק עראק כנגד בקבוק קוניאק ישראלי. במיאים את הרובים, חייל אחד מציב את המטרה. ואז מתחילה התחרות. מצב מיוחד במינו. רביסרן ישראלי שוכב בשדה, יורה, וכמה קציני וחילי הלגיון עומדים סביבו, צופים בעניין. אחר יורה הירדני. נציגי שני צבאות אויבים, שלחמו זה בזה עד חורמה לפני שלוש שנים בלבד, בקרב שלה. גם הקומנדנט בובה יורה. מייגור בלגי אחר, הנוכח במפגש, מחתר על תורו, אין הוא יר' רה, מתוך פרינציפ.

אחר כל סדרת ריות רצים, כילדים, למט' רה, נדחקים ומונים את התוצאה. והתוצאה היא כפי שאפשר היה לצפות, תחת חסות אוחם: שני הצדדים הרויחו פעם אחת, הפסידו פעם אחת. בשבוע הבא יוחלף בקבוק קוניאק כנגד בקבוק עראק.

החום הפך כבד מנשוא, מחליטים לשוב

קדיעה למטרה בבית-גוברין.

"היא אוהבת אותי, לא זו?"

הביתה. מלבד זאת עורר רעיון העראק צמ' און בגרונות. "שלום, להתראות, הביאו לי תמונה, אם היא הצליחה." הירדנים עולים למכוניותיהם. הישראלים פונים לטנדר של' הם, עוקפים את האבנים שבכביש ונוסעים לתחנת הביקורת הצבאית הקרובה, מקום שמ' צפים מי לימון. כי עראק יהיה רק בשבוע הבא.

משטרה

שוקוריה ובשר-חזיר

החשכה הופסקה לסרוגין עליידי סילון אור שבקד מן הזרוקר שסבך על צירו ב' ראש המגדל. לרגע נשמע רישור חרישי של צבת וחזי ברול. שני קצחת גדר תחיל ה' דוקרני נפלו על השלג. הדמויות התכופפו, החלו לחזול. לפתע נשמעה צעקה. "האלטו! האלטו! (עמוד). הזרוקר שפך אור בהיר על צערי בלונדי ונערה דת-גיורה. הם לא עצרו, המשיכו לחזול. מכונת ירייה טיר' טרה. הנערה, האקף הצעיר, נפלה על הש' לג. הצעיר רכן על גופה, הנערה לא נשמה.

כאשר הפציעו קרני השחר נפל יהודה קנת בן העשרים חסרה-הרה בסבך היער הפולגי שעל גבול גליציה. שעות אחדות לאחר מכן התעורר במפקדה הפרסיונית, סיפר את סי' פורו, זכה בתעודת זהות על שם גוצרי: ריכרד פרשקובסקי. אך יהודה לא שנה זמן רב בקרב לוחמי היעירות, כי כאשר החריף הסיכסוך בין האקף הקומוניסטי של המח' תרת וצבא הגנרל אנדרס האנטר-קומוניסטי, הפכו היהודים לשעיר לעזאזל של שני הצ'

דדים. יהודה סמך על גיירותיו, התייצב ב' משרד הרישום הגרמני והתנדב" לעבודת פרח בגרמניה.

שקטניות נמשך גם בבית-החרושת ה' פרנקפורטי לנשק לא נשאר זמן רב. אחר ש' אירגן בבית-החרושת תא חבלה, שפעל ב' יעילות כה גדולה עד אשר עוררה התפוקה האפסית את חשדה של הגיסטפו, נמלט לבר' לין. שם התייצב במשטרה, סיפר: "באתי בטרנספורט של פולנים, ירדתי מהרכבת לשתות מים, הרכבת עזבה עם הגיירות שלי, נשארתי בלי גיירות."

הסיפור נמסר בתמימות שלא השאירה ספק, יזכר כעליו בניירות חדשים, ש' סייעו לבריחה נוספת. הפעם, אל מעבר קוי צבאות בנות-הברית. הודיע יהודה במפקדה האמריקאית: "אני רוצה לנסוע לארץ-ישר' אל". תשובת המפקד האמריקאי: "אם אתה רוצה לנסוע לארץ-ישראל, סימן שאתה יור' כו, אם אתה יהודי סימן שברחת ממחנות-יר' דו, ואם ברכת ממחנה-ריכוז, תוכל לעזוב לנו". יהודה מונה לחוקר המפקדה, אליו הובאו אנשי ס.ס. לחקירה.

יום לאחר השחרור יצא יהודה לעיירת מו' לדתו הפולנית, לודא את נשוא זכר ש' הוא מרכוש אביו, סוחר תבואות עשיר. מל' נוכח לדעת שהרכוש אבד כולו, החליט ש' עליו לצבור לעצמו הון קטן בטרם יעלה לארץ. הדרכ בה בחר יהודה: הברחת חלות אל מעבר לגבולות הפולניים, לו הם היו נהי' רים כעשר אצבעותיו. באחד הלילות נפגש על גבול פולניה-גרמניה באנשי מחתרת ה' בריחה היהודית (עליה ב'), החליף את סחר' רות ההברחה. במקום עורות החל יהודה מבריק יהודים לארץ-ישראל. הם סונו מה' איזור הבריטי של גרמניה לאמריקאי, ממני' כן לאיטליה, ומשם בספינת מעפילים לארץ.

עד הרגע האחרון. שעה שפרצה מל' חמה-העצמאות היה יהודה קנת בפולניה. כשפנו אליו בבקשת תרומה למגבית ההגנה היתה תשובתו קצרה: "כסף אני לא נוטן, אני רוצה ללכת בעצמי". למחרת היה ב' קורס מדריכים במחנה ההגנה בשלויה. עם סימום נלקח עליידי יצחק פלגי, מפקד ההגנה בפולניה, לעבודה חשאית במטה ההגנה. נז' כר יהודה: "זה לא סיפק אותי, רציתי להיות כשן". אך ישראל גלילה, סגן הפעיסות ל' כהן, לא שפאלגיה, הוזה: "על השעלחון ל' השאר במקומותיהם עד הרגע האחרון." ל' בסוף הומשך על העברתו של יהודה לחיל המודיעין של צה"ל.

לאחר המלחמה החליט יהודה שהגיע הזמן למנוחה בלתי-הגבולית. יצע אותה בחורג' ניות שנמאסה עליו אחר שלושה חודשי רחיצה יומיומית בלג'יג'ל. פעם יצא מהב' אוטובוס וירד ליד מטה משטרת ישראל. ה' יומנאי תמה מאד כאשר נשאל: "האם ראש אגף החקירות נמצא במקום, אני רוצה לש' אול אותו אם הוא צריך אותי?"

כששאל ראש האגף את יהודה, מה אתה יודע לעשות? "פתח בסיפורי, שהופסק קצ' רות: "טוב זה מספיק, תוכל להכנס למחלקה הכלכלית העומדת להפתח." אומר יהודה: "אילו הייתי מספר לו את כל הסיפור הא' מיתי, ודאי שהיה חושב שאני מצויבת."

דרגת הכניסה (סמל ב') לא סיפקה את יהודה מלכתחילה והגיבו הגדול הראשון שלו במשטרה בוצע ביעילות כה רבה שזי' כה אותו בהעלאה לדרגת מפקח ב' ואת ה' אוצר בחצי טון מתכת כסף, שנתפס בבורסה השחורה הוות לערנותו של יהודה.

הרבנים לא הכחישו. בינתיים הפכה המדינה לשדה הברחה בקנה מידה בינלארי מי. שוב לא היה טעם רב להתחקות על עק' בות המברחים בגבולות הארץ בלבד. יהר' דה נבחר כאדם המאמץ, שוגר לארצות ה' שפלה האירופית, למסע-בילוש בין שני חוד' שים, שמומן עליידי משרד האוצר. הגסיון הראשון הצליח: שלושה רבנים, אחריהם עקב יהודה משך שבועות, בגבולות בלגיה ולוקסמבורג, נעצרו בנמל חיפה והואשמו כמברחים אלפי שעונים שוייצ'יים, אותם הח' ביאו בקופסות שימורים. הרבנים נוכחו ל' דעת שלא היה טעם רב להכחישו, כי סרט שנשלח למטה המשטרה על ידי קנת, גילה את כל תנועותיהם באירופה ואת זהות שות' פיהם להברחה.

כאשר נתפס, בפעם אחרת, תייר מאוס' טרליה גטנים למכור בשוק השחור חלק מ' פחי אלומיניום בשווי של 300.000 דולר, טען שאיננו יודע את שם ה"בוס". שלו. קנת גי' לה תמונה מתוך מלאי החומר שאסף בחוף לארץ, והתייר זיהה את ה"בוס". הסביר

ואילו פעילי מפא"י העמידו את הפגנת מפ"ם כפגיעה חמורה בהסתדרות (ובמפא"י העומדת מאחורי מכה). עקולה גם להתקדם במשך תתפסים בה, נגד מרות הרוב בהסתדרות. ביום חמישי, בשתיים שלושים, שעה לפני התחלת ההפגנה, כבר מתחזק סדרנים צעירים חבלים לרוחב רחוב ברנר, מקום ממנו נר

של ישיבות אינסופיות: הפנסיות תשולמנה בעליל 35 אחוזי נכות ומעלה לפי משכורת עובדי המדינה, דרגה ב'. אחר נשענה המלצת הוועדה על מקל-נודים, עברה בכבוד בין המשרדים השונים, לבסוף הגיעה ללשכתו של שר האוצר בצורת עצומה עמוסה תתימות-הסכמה. שר-האוצר יעניע את ראשו

חוסר חומר בנייה הוא נימוק מגוחך, שעה שכל אחד מאתנו יודע שמשך ארבע השנים מאז הובטח שיכון לחוזרים משדה הקרב הוקמו שיכונים שונים, כולל שיכונים מותרות וחוליות מפוארות, לרבות גזילה גדולה של חומרי בנייה לשוק השחור.

נחמה פטושה הפיגה קצת את מתיחות הד"ר נאספים: משרד הבטחון, שהתעלם עד כה בגלוי מתביעותיו של האירגון המישראל ולא שלח עד כה איש מנציגיו לאספות המחאה של האירגון, שיגר הפעם את ישראל עמיר, מנהל אגף כח-האדם.

עמיר ניסה להצדיק את עמדת הממשלה: "אנחנו המדינה השנייה בעולם (הראשונה: ארצות-הברית) המטפלת בנכים בצורה כה יעילה. צעק עמיר סמירדוק: "אנחנו המדינה הראשונה שמבניה נדרש כל כך הרבה!"

המלצה על מקל-נודים

עם בוקר לבשה הקריה מראה בלתי רגיל, אך לא בלתי שכוח. נכים פשטו על מבואותיה, גררו את רגלי העץ שלהם על פני רחובותיה הראשיים של הקריה. קבוצות גדולות נראו מתקדמות מכל העברים, משרכות את רגליהן לאיטן, אל המטרה: משרד האוצר. דקות מעטות לפני פתיחת שעריו שני בנייני האוצר לעשרות פקידיו המתכנסים לעבודת יומם, צבאו 200 נכים על כל הכניסות, כולל חלונות נמוכים. המצור היה חזק וחסר פשרות. הפעם לא פיורה הממשלה את השובבים. היא אף לא התערבה. שר האוצר הודה בעקיפין שכוח משטרתי איננו התרופה הבדוקה לנקודה רגישה זו, אישר בכך את האשמות באי-כח אירגון הנכים: המדינה אינה ממלאת את התחייבותיה כלפי האנשים שאיבדו את כושר עבודתם בשדה הקרב.

כשעה לאחר מכן טלפנו מירושלים, הורדי עו לשובבים שמשלחת נכים שבתו במשך רד האוצר בקריה הירושלמית, נתקבלה ע"י שר האוצר. המצור הוסר וההתקהלות נצטמצמה. פקיד האוצר נתכנסו מאחורי שולחנות עבודתם, עשרות הנכים חדרו למדשאה המטופחת בחצר הבניין, רבצו על הדשא: "לא נוזו מכאן עד שנמצא ארון קשבת לביעותינו".

לפי דרגה ב', בשעתו קבעה הכנסת: לנכים בעלי אחוזי נכות נמוכים מ-50 אחוז, יינתן תגמול חד-פעמי בשיעור של חמש לירות האחוז, היתר יקבלו תשלום חודשי של 34 לירות בתנאי שהיו חסרי-תעסוקה. נכה שהצליח להכשיר את מומיו לעבודה

קנת: "אוסטרלי או הוטנטוטי, צריך רק לדעת להשיג אותו." רך לא לפריס. חמשה ימים לאחר שיהרר דה, נשא את שולמית (רומנית חמודה בת 24, אותה פגש בצבא בזמן מלחמת השחרור) לאשה, הוחלט במטה המטרה שצק התרבות מקרי ההברחה, יש לשגר מחודש. אמרה שולמית: "אני מבניה מה זה נקרא להיות אשת בלש, אני מסכימה שהוא יסע, אבל רק לא לפריס." סיפר יהודה, המודה בכשרונו הבלשי ("אני אף פעם לא רושם רשימות: מספרי טלפון ושמות למאות מתי מונים אצלי בראש, מתבהרים אחד, אחד כ" שאני צריך להם") "בין כה וכה אין לי זמן בפריס".

בפריס הצליח גלגל קן מברחים שסיננו לארץ שוקולד, בשר חזיר צרפתי ואבני תן סינטטיות ויהלומים. המברחים נעזרו בשני ספרי טלפונים. ישראל וצרפת, מתור כס הוציאו שמות אורחים בלתי מוכרים להם, רשמו את שמותיהם של השולח והמקבל על החבילות הנשלחות לארץ.

עם תום תקופת שהותו האחרונה של יהודה קנת, (אשר בינתיים העלה לדרגת מפקח ראשון) בחוץ-לארץ יצא יוסף נחמיאס, סגנו השני של המפקח הכללי של משטרת ישראל, להתחקות על תוצאת העבודה הפריסית. מסקנתו: שליחי הממשלה הם הש"קעה כדאית לאוצר. פעילותם החוצלארצית מפנה זרם איתן של מטבע זר לקופת האוצר.

גילה נחמיאס את תכנית המטרה: הארץ צר הסכים לממן חוליות ביון כלכלית קבועה, (בת שמונה אנשי משטרה) שתשלח לחוץ-לארץ, תשהה שם זמן בלתי מוגבל, עד שימוגר נגד ההברחה. היחידה שעיקמה את חוטמה למשמע ה"תכנית היתה אשתו של יהודה, שולמית קנת, שאמרה: "הפעם הם יצטרכו לשכנע אותי".

תודת האומה

ד.ס. לא דולרים

רסט עבר באולם בית החלוצות. נכה קטוע יד התרומם מעל מושבו, צעק בקול רועד מהתרגשות: "המדינה נקנתה בום ולא ב"דולרים".

לא יצאו חודשיים מאז הבטיח ב"י. גי. לאירגון משתכני שלב ב' (העולם הזה 749) שחמרי הבניין לשיכונם רבי-הדחיות יירכשו בשער הישן של הירוק, והשבוע קמה צעקה גדולה: ועדת שרים בין-משרדית הוציאה מסקנות מלעגות להבטחותיו הנדיבות של ראש הממשלה. משרד האוצר היה תקיף:

שביתת הנכים לפני משרד האוצר

300 קטועי רגל...

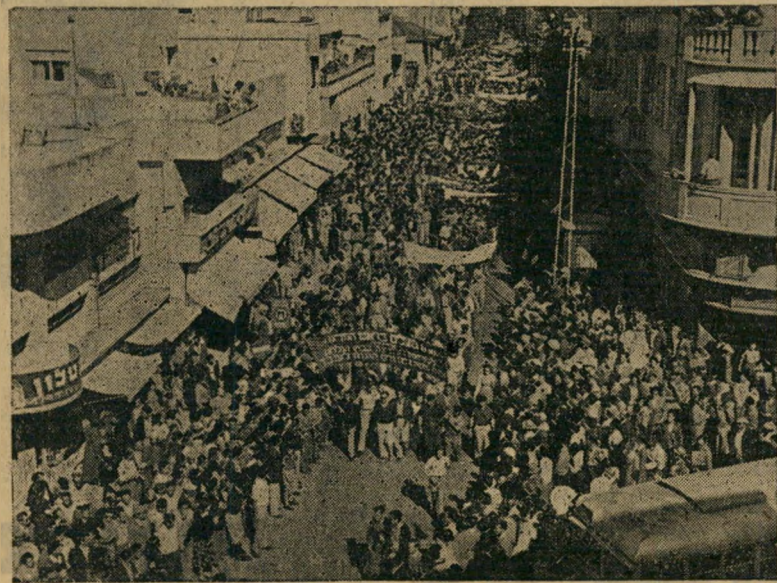
ראש הממשלה מפזר את כספי האוצר ביד רחבה, מעמיק את החור בתקציב המטבע הור.

הצעקה התפשטה, החרישה את אוני 700 הנאספים לאסיפת מחאה רבתי שנקראה ע"י ראשי האירגון. הסיקו 627 משפחות חיילים משוחררים ונכים: באם גזירת השרים תוכח כתבוסה מכרעת וסופית לראש-הממשלה, נאלץ לוותר על זכותנו לשיכון. אך מסקנה זו לא הפיגה את הזעם והמרירות שחשמו את אורית אולם בית-החלוצות התלאביב: טען ישראל מדברי, יו"ר אירגון המשכנים:

חלקית שהכנסתה לא עולה על עשרים לירות לחודש, יהנה, למשל, מפנסיה בת חמש לירות בלבד.

טענו הנכים נגד החוק: בתיאוריה הוא התקבל על הדעת, אך לאחר חודשי נסיון מעטים נתגלה כבלתי-מיאיתי. הם תבעו שינוי בחוק: תשלום פנסיות חודשיות ל"בעלי 20 אחוזי נכות ומעלה (כנהוג באנגליה ואמריקה) בגובה משכורתם של פקידים הממשלה בעלי דרגה ג'.

משרד הבטחון נקט באמצעי הבדוק: הר"כ ובועדת שרים שהשיגה פשרה, לאחר שנה

הפגנת מפ"ם בתל-אביב

...ראו לחם יבש

עדה לצאת ההפגנה. ליד המדרכה, מול חלון נות מטבח הפועלים, עמדה מכונת רמקול ששיריה שירים צוחניים. אט אט החל הקהל מתאסף ברחוב הצר, משתפך אל עבר רחוב אלנבי. בשעה ארבע, באיחור של חצי שעה, זוהה ההפגנה, עם סיסמות בראש ("עצמאות ישראל — לא פקודות מקדניאל!").

משך 20 דקה עברו 4000 פועלים בבגדי עבודה, פקידים, עקרות בית ונערים. שלא כהפגנות רגילות צעדו אנשי צמרת מפ"ם בתוך השורות, לא בראש. אך בולטים מהם היו אלפי תושבי המעברות, אשר מוצאם העיראקי בלט בקריאות הבזו או העידוד המשוכללות. "זו הפגנה של הדואנים למת" ייתם והרעבים ללחם", הסבירו העולים ה"מפגנים לצופים מן הצד, בהוסיפם: "ומי כמנו מיו רעב ועוני?"

פרוסות יבשות. בקרב בני העיר עצמם עוררה ההפגנה פחות הד מאשר אפשר היה לצפות. הסיבה: חודשיים אחרי מכה אין האזרח העירוני הרגיל, גם כשהוא פועל שכיר, מרגיש את הצעות מכה במידה שתסיק להמרירו.

כמה שעות אחרי סיום ההפגנה הצטופפו המונים ליד קופות בתי הקולנוע, רכשו כרטיסים במחירים כמעט אגדיים. שעה ארוכה לפני ההצגה השנייה אולו הכרטיסים בכל הקופות. ספסר שהציע כרטיסים לזכרונם של דגי קיי במחיר לירה עשרים כל כרטיס מצא קונים שרבו על המציאה.

כשהוכרזה מכה, התחרו העתונאים ביני-הם בנבואות שחורות, דיברו על ירידת רמת המחיה. פועלים מבוהלים ראו את עצמם בדמיונם מתקיימים על פרוסות לחם יבשות, בלי יכולת להליבש את ילדיהם ולשלחם ל"בתי-הספר. אך משנוכחו לדעת שמכה לא שנתה עד כה כמעט כלום, חזר מצב הרוח ליושנו. הם הבינו שכמה מצרכים יעלו יותר ביוקר, אך שבינתים לא יחול שינוי רציני באורח חייהם.

בשילוח לתכנית להעמים על תקציבו עול ככד נוסף, הפעיל ויטו לביטול המלצות מש"רדי הממשלה. בכך ביטל שר האוצר את סיכויי מסקנת ועדת השרים להגיע אי-פעם לכנסת בהצעת חוק, עורר את זעם אירגון הנכים.

לתביעה הכללית שהקיפה 4000 נכי מלחמת השחרור (מהם 300 קטועי יד ורגל, 24 עוררים טוטאליים, 18 משותקים מן החגורה ומעלה, 5 החסרים גם יד וגם רגל, 4 חסרי 2 רגליים, 2 חסרי שתי ידיים), נתווספה תביעתם של 400 נכים בלתי משותקים. בתחילת שנת הכספים דרש משרד הבטחון מהאוצר שלושה וחצי מיליון לירות לשיקום ה-400. זכה רק באישורם של מיליון ושמונה מאות אלף. טענו הנכים: 1.800.000 לירות אינם מספיקים לפרוע את התשלומים מקרן התגמולים.

לזעמם של השובבים התלאביבים לא נמ' צא פורקן. כי משרד האוצר לא ייפה את כוחו של איש מעובדיו לפתוח עם השובבים במשא ומתן. הגיב אחד הפקידים: "אני אכילו לא יודע מה שהם רוצים." אחר הצהיר: "אני צילצל הטלפון שנית מירושלים, נציג השובבים נקרא אליו. כאשר הרים את ה"שפופרת נוכח שהקו נותק. הוא יצא והודיע על כך לחבריו. כמה מהם פרצו לקומה ה"שניה, אל תא מרכזית הטלפונים, תבעו מ"אחת הטלפוניסטיות הסבריים. ענתה הטלפוניסטית: "אני ניתקתי אותכם? אני אתכם!"

הפגנות

"לא פקודות מקדניאל"

הבחור והבחורה נכנסו לחצר בית-החרור, שם, ניגשו לקבוצת פועלים שנחה לאחר ארוחת-הצהרים. הבחור הוציא רשימה והחל מדבר עם הפועלים. פתאום התפרץ מישהו אל תוך המעגל שהתאסף מסביב לזוג: "הס'תלקו מכאן!" הוא צעק בהרימו יד.

מיד קמה צעקה גדולה בין הנאספים, שגי'נו את המתפרץ. עד אשר הופיע אחד מחברי ועד הפועלים במקום: "מה אתם עושים כאן?" הוא שאל את הזוג. "באינו זכות באתם?"

"אנחנו חברי מפ"ם", היתה התשובה. "באנו להתחמם את הפועלים על רשימת המפ"גנים נגד המדיניות הכלכלית החדשה של הממשלה." הם הראו לו את פנקסי ההסתדרות שלהם. זיהו את עצמם כחברי קיבוץ ש"יצאו בגדר פעולות מפ"ם לגייס תומכים בהפגנות.

במאות מקומות עבודה אחרים באיזור תל-אביב הצטופפו פועלים סביב זוגות פעילים דומים, סערו הרוחות, נשמעו אימים ואיומים שכנגד. בעיני רוב הפועלים נראתה מפ"ם כלוחמת למען זכויותיהם, מגן כמעט יחיד מול התקפת מכה על רמת מחייתם.

הארץ

תייר בן 30 במצב טוב, רוצה לה"כיר בחורה (מעריב).

מנחם כהן, תל-אביב חדשה או משומחת?

מכונה לגברת מתקפלת, חשמלית חדשה (הארץ).

חנה בורשטיין, רמת-השרון מודל 1952: אפשר לשים במזון?

דה, להשתמש לחימום והצקה.

אמר ג. אבנר, היועץ המיני של המשלחת הישראלית (זבר).

גדעון שפיגל, תל-אביב לחגבר את הפוטנציה?

הסתדרות יאו לא
הסתדרות? בעוד ה' ויכוח על איתנותו של הגרעין נמשך, מתפתח ויכוח פרטי בין רותי, בת ה-17, מורה לתפירה, ה' תובעת בתוקף כי הגרעין יצטרף להסתדרות הכללית, ובין בן ציון, סטודנט בתכניון שהיה תחילתו לה בעד, אחר כך נגד, ההצטרפות להסתדרות.

עמית יוצא

ציונות
בלי
ציונות:

ה כדורים שרקו באויר. המקלע השתעל. מה ושם נשמע הקול הגבוה של הסטן. האורות כבו באפלה התרוצצו דמויות מזויזות, התחלקו ליחידות. תפסו עמדות תלרעים עמדה בהתקפה. כמעט התקפה: כי אחרי שהאורות נדלקו מחדש התברר שהיה זה תרגיל בלבד — תרגיל שבא גם להכניס את האורחים לאווירה של קיבוץ משלט השוכן שלושה ק"מ מן הגבול של רצועת עזה.

אולם היריות לא קלקלו את מצב הרוח של 11 הבנים ו-6 הבנות שרביצו על המזרונים בשני חדרי קטנים באחד הצריפים. להיפך, הם נטעו בלבם את ההרגשה שהנת הדבר האמיתי, הדבר אשר לו התכוננו, עליו התווכחו ועליו חלמו.

היום הראשון של עבודה מעשית לגרעין עמית. מאחוריו היתה דרך של כמה חודשים — חודשים ארוכים מבחינת ההתלבטויות. כשהופיע מלך העולם הזה המכתב הראשון של צעירה פתח-תקואית שהציעה להקים קיבוץ ראשון בארץ שיהיה בלתי תלוי לחלוטין בכל מפלגה או מסגרת ארגונית אחת. היה ההד מפתיע, העיר על כך שצעירים רבים מרגישים בחלל אשר בהם, מחפשים תוכן חדש. הוא הוכיח גם שהסיפורים על ירידת המתח התלרי צי בנוער הם אגדה: לא הנוער השתנה, אלא המשטר והחברה, שהפכו כל התגלות הלוצית לדבר יוצא דופן.

אולם הדרך לא היתה קלה. המכשול האמיתי לא היה חיצוני. החששות כי המוסדות יתנכלו לגרעין בלתי-מפלגתי נתבררו. להיפך, הארץ כה צמאה לכוחות חלוציים, ביחוד מקרב ילדי הארץ, עד כי כל המוסדות — החל מהמרכז החקלאי וכלה בצה"ל — התחילו אל הייצור ה' מוכלא החדש כמעט בהתלהבות.

יום העבודה הראשון. חברי הגרעין הם צעירים עירוניים רק מעטים מהם עבדו אי פעם עבודה חקלאית (או כל עבודה אחרת, למעשה). היום הראשון מוביל את מרים פנוש בת ה-17 (יסיף) ללול הגדול של תלרעים, מלמד אותה שביצה אינה רק אובייקט לבן ועגלגל הנמכר ב-200 פרוטה בתלאביב, אלא פרי של עבודה סבלנית ומאומצת (ולא רק מצד התרנגולות). מרים היא גננת לפי מקצועה, צברית כמו כמעט כל שאר חברי הגרעין, מרכזת עתה את ועדת התרבות. אולם מאחר שילדי החברים עוד חבוים בחיק העתיד (וה' חסידות), קרוב לודאי שהגן שלה יהיה תחילה גן של תרנגולות. חנה ליאור, לעומת זאת, מצאה עבודה פרוזאית יותר: גויסה למטבח הקיבוץ ושופטת כלים בחוסר מומחיות לדוגמה.

**מתי נצא לחת-
ישבות? השאלה
הגדולה: מתי נצא?
מאיר סגל, בן 18,
לשעבר איש אצ"ל,
חקלאי ירקן מעזרה
ובצרון, שנבחר כח
בר המזכירות, טוען
בתוקף: לצאת מיד.
ואילו אליעזר קליינר
מידם, גם הוא חבר
המזכירות —
עניו:**

**מה זה חבר?
למי הזכות להצטיי
רף? בלי ספק
חשוב, אולם בכל
זאת עלול לשעמם.
כך חושבת, כנראה,
חיה שלום, חניכה ב'
חברת החשמל, שעה
שצילה שטיינברג,
תלמידה בסמינר לגנ'
נות בירושלים, רוש'
מת את
דברי ה'
חברים.**

**נו, איך הם? חברי
גבוש תלרעים, המאיר
חיים של הגרעין, עוקבים
אחרי הויכוחים בהתעני
ינות, נזכרים בויכוחים
האינסופיים שהיו להם,
תליאביביים. לפני שיצ'
או להכשרה לפני 5
שנים, עד הגיעם לנקו'
דת הספר הקרובה (3
ק"מ). לגבול, המדינה:
רצועת החוף
של עזה.**

**מי בעד? מי
נגד? הרגע המכר
ריע הגיע: התקנון
מתקבל פה אחד. ה'
ידיים בתמונה רבות,
שתיים מהן שייכות
לעוצי עמית (השם
אוריגנילי, לפני ה'
גרעין), בן 17, תל
מיד, ואבי בן-הר,
בן 22, לשעבר איש
לוחמי
חרות
ישראל.**

**כן, אבל מה יה
יה עם הנחל?
מעטים מחברי הגר'
עין כבר שרתו בצ'
בא. אריה יודולוביץ,
בן 17, נגד מעורר
את שאלת הגיוס. ה'
תשובה: גיוס ב'
צוותא, אפשרות ל'
צאת אחרי תקופת
אמונים קצרה לחי'
יחזות
עצמאית.**

לעבודה

החלטות
1. להקים מועצה
2. להקים מועצה
3. להקים מועצה
4. להקים מועצה
5. להקים מועצה
6. להקים מועצה
7. להקים מועצה
8. להקים מועצה
9. להקים מועצה
10. להקים מועצה

**מי רוצה לישון?
בלילה הראשון אין ישנים — זה חוק קבע במחנות עבודה.
המזדונים פרושים על הארץ, השמיכות טובות, אולם מצב הרוח תובע התחכמו'
יות. פחות עליז מצבירוחם של שני חברי הגרעין שגויסו לשמירה — צילה, שאפ'
שר לזהותה על פי צמותיה, וחבר שני אשר כובעיהגרב מקשה על זיהויו.**

**איך מחזוין
קים בקלשון?
כל חברי הגר'
עין יודעים ה'
טב כיצד להחז'
זיק במזלג, וה'
ארוחה הקיב'
צית טעימה (ש'
מנת, בשר וחב'
רה טובה). או'
לס החזקת הקל'
שון היא קשה
יותר — ביחוד
ביום הראשון.
העבודה דחופה:
סכנת הארבה
מאימת על הנ'
גב. יש לקצור
את הירק במהי'
רות האפשרית
ולקדרו עמוק
בבור החמצין.**

המרד

הימאים, ידרשו את פטורי הועד הישן וע' ריכת בחירות לכינוס ימאים, וכן ייצגו נב' חרים אלה את ציבור הימאים עד לבחירות ועד חדש.

מזכיר מועצת פועלי ח'פה, יוסף אלמוגי, הבין שהענינים הרחיקו לכת, יזם שביתת נשק, הוחלט להפסיק את פעולות האיבה (בין הימאים והאגודה שהופיעה בשמם), לערוך בחירות מידיות לכינוס נציגים, אולם ההחלטה לא הוצאה לפועל, והנציגות ה' מנית (שחבריה היו נמרוד אשל, ארק'ו, גרבש, מיכאליס ושטרק) שזכתה לחתימות 350 ימאים, הפכה נציגם בפועל. אותה שעה פרצה השביתה הרצינית הראשונה בא'ק נגבה במל מרטייל:

אחרי שקולים רבים הסכימו הימאים להפ' סיק את השביתה בהודיעם שבו ברגע שאחד מן התנאים המובאים לעיל יופר — תימשך השביתה. כמו"כ הוחלט שעד לבואו של ביה"ד העליון של ההסתדרות — מסיילה האסיפה הכללית של הימאים חרם על ה' אגודה והמזכירות שמעלו בתפקידן. הנצי' גות הזמנית ממשיכה לכהן על מנת להכין את החומר למשפט, תוך התייעצות עם עו"ד, ולארגן את הבחירות החוקיות לכינוס נציגים מכל האניות בכונה שבכינוס זה תיבנה אגודת ימאים בריאה, מיוצגת על ידי ימאים, בשביל ימאים.

אינני זוכר! אינני זוכר!

בראשון לאוגוסט התחיל המשפט לפני בית-הדין העליון של ההסתדרות. הטוען הראשון היה יוסף אלמוגי, שאמר, בין הש' אר, את המשפטים הבאים, המסילים אור מזור על כנות דבריהם של דוברי החס' תדרות שניטו אחר כך לומר לאזרחים כי מרד הימאים אורגן על-ידי קומוניסטים ודומיהם:

הרקע הכללי: יש שביתות על רקע כל-כלי ויש שביתות על רקע פוליטי. לשביתה זאת אין כל רקע כלכלי או פוליטי. מוזרים הדברים, שהגורמים הם ענינים אישיים של קבוצת איזורפאטורים וכוחות דסטרוקטיביים הנוטים, מתוך מניעים אישיים, להשתלט על הצי ובעיקר על הימאים ולנתקם מההסתדרות. יתכן שאף ענינים פוליטיים מופיעים פה ושם. אך ברור שלא עניני שכל לפנינו — אין הנאשמים מעור פוליטי אחד.

אולם העדות העיקרית במשפט היתה זו של המזכיר הממונה באגודת הימאים, גולנדסקי. מאזכיר הקטעים הבאים מתוך חקירתו על-ידי עורך הדין קושניר, בא כוח הימאים:

עו"ד קושניר: היתה התמרמרות מצד אנשי הצוות באניה נחשון שהדיוור שלהם קופח בגלל נוסעים?

גולנדסקי: אינני יודע על מקרים כאלה. עו"ד קושניר: האם נשלח אליך מכתב ע"י מלצרים מהאניה ארצה ביחס לדיוור הגרוע?

גולנדסקי: אינני זוכר. עו"ד קושניר: האם נכון הדבר שהח' בן אפרים פנה אליך בנוגע לדיוור ואתה איימת עליו?

גולנדסקי: לא נכון. עו"ד קושניר: יש מאוררים כיום?

גולנדסקי: אין. עו"ד קושניר: האם ידוע לך שהכניסו נוסעים למגורי-הצוות ולבית-החולים למרות שהצוות התנגד?

גולנדסקי: אינני זוכר, אבל אם היו מק' רים כאלו הפעלנו תגובה. עו"ד קושניר: האם ידוע לך שבאניה ח'פה שכב איש צוות עם חום גבוה ולא היה לו מקום בבית-החולים, משום שהיו שם נוסעים?

גולנדסקי: לא זוכר. עו"ד קושניר: האם ידוע לך על מקרה הפיטורין של המכונאי גספרי (שהיה חבר ועד האניה דרומית). בגלל מתאוו נגד רב המלצרים שהתירש בתפקידו?

גולנדסקי: אינני זוכר. עו"ד קושניר: הן בירור מקרה זה ארך זמן רב והועד הצדיק את גספרי, לאחר ששמע את טענות אנשי האניה. מה היתה עמדתך במקרה זה?

גולנדסקי: אינני זוכר. עו"ד קושניר: האם נכון שבאת לאניה עם שורה של האשמות קשות נגד גספרי, — ששמעת במשרד חברת שוהם — מבלי שהיית קודם על האניה כדי לשמוע את דעת הצוות?

גולנדסקי: אינני זוכר בדיוק.

ארבעה חודשים עברו מאז נסתיימה שביתת הימאים שארכה 40 יום, עלתה למדינה מאות אלפי לירות בנזקים, חיבלה בהתפתחות ה' ימאות העברית במידה שגם היום אי אפשר עוד להעריכה. שוב מגיעים מן הים אותות אזעקה, המעידים כי רגשות ההתמרמרות והשנאה לא נעלמו, רק ירדו למחתרת. החלה תנועה של עריקת ימאים, ביניהם ותיקים,

אייק איוס

שנטשו את אניותיהם בנמלים זרים ועברו לאניות נכריות.

המדינה, שיצאה מנוצחת מן השביתה הג' דולה, לא טרחה לחקור את המניעים שגרמו לה, לברר מי האשם בסכסוך שרבים ראו בו נקודת מפנה ביחס הנוער למדינה. אולם החודש יצאה בחתימת "נאמני כינוס הימ' איס", כמעט במחתרת (בלי חתימות וכלי ציון בית הדפוס) חוברת של 70 עמוד, בשם "על כן סער הים ו" המגלה פרטים, בחלקם פרטים מזעזעים, על ההתפתחות שהובילה בעקבות ברזל למרד הגדול. להלן כמה קט' עים מחוברת זו, שיש בה עניין ציבורי מכריע, מאחר שהיא מסיחה כלפי אישים ומוסדות האשמות שטרם נענו:

מזכירות ימאית בחוף

התקוות הרבות, שחלו הימאים בועד ה' אגודה החדש, אשר נבחר לפני כינוס 1950 (אחרי מלחמה קשה בקרב הימאים והשגת חוזה חדש עם חברת שוהם) נכזבו. ההת' מרמרות הלכה וגברה, משכנחו הימאים ל' עת כי הועד בו בחרו חסר-אונים לפעול לטובת עניניהם. הימאים שבין חברי הועד ירדו באניות ונפוצו על פני ימים, ובחוף נשארו אלה שאינם ימאים. המזכירות המ' מונה, היושבת בחוף (שאינן בידי הימאים להחליפה אף בעזרת בחירות!) ממשיכה להתנכר לצרכי הצי ועובדיו.

התוצאה היתה שורה של שביתות בחוף' לארץ. הועד ערך ישיבה חדופה, שם נמתחה עליו ביקורת קטלנית. בינתיים נפגשו בחוף המשתתפים בשלושה קורסים לקציני סיפון, מכונה ואלחוט, שארגנו את התמרמרות הימאים. אספותיהם נאסרו על-ידי הועד, אולם הכו נלים בין הימאים עצמם. ביום 4.6.51 התקיימה אספה (אסורה) בה הוחלט: האסיפה מגנה ומוקיעה את התנהגות מז' כירות האגודה ועמדת מזכיר מפ'ה מחמת

גלזר מחאה

אייזענשטם לקריאתו מתעצרת האסיפה, פה'אחד, ממרות הועד הישן והמזכירות. האסיפה בותרת במספר חברים (אלה ש' ייבחרו פה אחד), אשר תפקידם יהיה לאסוף בזמן האפשרי את חתימת שאר הימאים, ובשעה שהיו בידיהם חתימות רוב ציבור

הבמאי ההוליוודי ויליאם דיטרה, מסרית הסרט ה'נטיבי שלומית (העולם הזה 756) חתם על חוזה עם מנהל הבימה, מיכ' אל פריד, לביום סדרת מחזות מייד לאחר סיום הכנת שני סרטי קולומביה אותם הוא מביים עתה. אמר דיטרה, המתעתד לקיים את חוזהו בראשית החורף הבא: "מתוך ההצגות שראיתי בבימה נוכחתי לדעת ש' הבימה הוא תיאטרון שכדאי לכל במאי ל' בוד אותו."

לנה חורף המתעתדת להופיע בישראל, הסבירה מה היא עושה עם הכנסתה, אחת משלוש הגדולות לאנשי שעשועים בעולם. 10 אלפים עד 15 אלף הדולר שהיא מ' ויחה לשבוע היא מוציאה, בין השאר, על בגדי הפאר להופעותיה ועל שיחות חוץ עם בעלה, אותן אין היא רואה שמונה חד' שים בשנה, אותם היא מבלה במסעות-הופ' עות מחוץ לבימה. סעיף הוצאה נוסף: אור' חות הבוקר שלה, הכוללות גבינה, לחם, גלידה, סלטים, דיסות וצליי בשר.

כסף איננו הכל!

פרופסור יוסף קדוזה, היסטוריון ואיש ספרות, בא במגע עם עולם החומר. כשנווד למעריץ אמריקאי כי בית הפרופסור הישני בתלפיות הירושלמית חסר קרח ב' ימי הקיץ, מצא פתרון נאות: שיגור מקרר חשמלי.

אחר שנתן (פרידמן) ילדיו מור, מפקד לח' שהיה נציגה בכנסת הראשונה, חזר ממסע לאירופה, הכחיש את הידיעות שנפ'רו צו עליו בעיתונות, הודיע: מעולם לא חשב' תי לצאת את הארץ למקסיקו (כפי שהודיעו עיתונים מספר) או לכל מקום אחר. אחר ההכחשה סיפר מי שהיה מפקד המחתרת הקיצונית על שני מנהיגי מחתרת שדבקו בו עד היום: אין הוא אוהב להשתמש בטלפון, ואין הוא נוטה להצטלם.

רופאת השיניים סלמה מיקונים, הגי' שה תביעת פיצויים על סך 17 אלף לירות נגד נהג קיבוץ שמכונתו היתה מעורבת בתאונת דרכים בה נפצעה. אחד מסעפיה ה' תביעה: תשלום 300 הלירות, הוצאות בע' לה, שמואל מיקונים, מנהיג מקי, בנסי' עתו לרומניה, אליה נסעה להתרפא.

כאשר הביע סגן פרקליט מחוז תל-אביב, נתן קנת, את צערו על פרישתו, ניחמו חבר לעבודה שנשאר בשירות הממשלתי בעל השכר הזעום: "הסכומים בעלי האפ' סים הרבים ינחמו אותך!" הגיב קנת: "כסף איננו עדיין הכל!"

יצחק ("הזקן") שדה, אלוף הפלמח, גילה פינת סתרים בביתו היפואי (בעל מספר הטלפון הבתי'י): לול עופות המכיל תרי' סר תרנגולות לבנות-נוצה בעלות תפוקה של שבע ביצים ליום.

אלוף-משנה צה"ל שהפך מנהלו הכללי של משרד הבריאות, ד"ר חיים שיבא, הע' מיד עצמו דוגמה אישית לפקידיו ולארחי המדינה. כשהוחלט על חיסון החובה נגד טיפוס המעיין, היה הוא ראשון פקידו מש' רד הבריאות שזכה בזריקת החיסון. אחר הודיע ד"ר שיבא לפקידים שביקשו שחורו מעבודתם לרגל כאב הווריקה: "תפיתה קלה בנורע איננה מחלה!"

הסופר האידישאי שלום אש' שהערכתו נתונה במחלוקת בגלל ספריו אוהדי הנצרות (ישו מנצח, מרים) הגיע ארצה על סיפון קדמה. סיכם אש' לחבר השומר הצעיר, יוצא ארצות-הברית, שעלה ארצה להתיישב בה ולשליח השומר הצעיר שחזר מצרפת, ושנ' דמנו עמו על הסיפון וניסו להוכיח לו את כדאיות הידידות עם בריית-המועצות: "מילא, אתם חיים על אמריקה!"

בהכנס פאולה בן-גוריון לחדר-האוכל בדגניה א' נתקלה באשת רופא, יוצאת אנגליה, שהצטרפה לקיבוץ עם בעלה, אך לא התאקל' מה לכלל הסעודה בציבור. אשת הרופא נש' אה מגש עם ארוחת הצהריים, אותו נאכחושה לקחת לחדרה. אמרה פאולה: "איך את לא מתביישת? כאן חדר-אוכל של קבוצה ולא בית-הבראה!" תגובת אשת-הרופא: הנחת המגש על השולחן הקרוב וברחה מבוהלת לחדרה.

עוזי של הארץ, עמוס קינן, זכה בסטי' פנויה של אוניברסיטה אמריקאית להשתלמות בלימודי ה'נטי', אותם החל באוניברסיטה ה' עברית בירושלים. דאגתו הראשית של עוזי היא למי למסור את טורו הסאטירי בחשוב עיתוני הארץ. המועמד הרציני: הסופר דן (סיפורי ארבעה וארבעה) בן-אמוץ שחזר מפאריס, נשוי לעיתונאית אמריקאית.

20 מיליון שוחד

חניך אוניברסיטת קמברידג' שמכר מכור גות תפירה במדבריות ערב, התאסלם והפך יועץ אישי לאבן-סעוד, מלך ערב, חזר, לאחר הפסקה ממושכת, לחדשות. היה זה הארי ברידג'ר סט. ג'וזף פיליבי בן ה'67, שיצא השבוע בספר זכרונות למלאת השנה (כשנת לבנה) החמישים לשלטון אבן-סעוד. בין שאר גילוייו מספר פיליבי ששי' מש 27 שנים כיועצו של מלך ערב (בהפסקה של חמש שנים, 1940—1945, בהן עורר עליו את חמת מלך המדבר), על תכניתו ה' מהפכנית ליישוב הבעייה הארצישראלית: הוא הציע למנהיגים הציוניים לפנות לאבן-סעוד, כחזק מלכי ערב, לשחדו ב-20 מיליון לירות והמלך (שאו, 1939), טרם היה עשיר רוחני (נפט) יסכים לפינוייה המוחלט של ארץ ישראל מערבית ויישובם בארצות ערב, להן תוכנן עצמאות מוחלטת. התכנית (המוזכרת בקצרה בספר הזכרונות של ד"ר חיים וייצמן, מסה ומעט) לא נתקבלה על דעת המלך שהגלה את יועצו הבריטי, ורק ב-1948 כאשר אנשי מחתרת יהודיים החליטו, כבי' כול, במועצה פאריסאית, שיש לרצוח את פיליבי יחד עם ג'וז' פאראן (רופא חבר לחי' אלכסנדר רובוביץ, בירושלים) ו' מנהיג הסוציאליסטים הבלגיים ה'ררי ספאק שב חנו של פיליבי בעיני מושל ריאו והתאג' הבריטי שב לארץ שהתעשרה מרווחי ארמקו, חברת הנפט הערבית-אמרי' קאית.

פאראן, מלך מצרים, האוסף מלבד נשים

הסופר שלום אש' חיים על אמריקה

גם בולים, מכסות קופסות-גפרורים ופרפי' רים, גילה יד רחבה. לבקשת אוניברסיטת כושים אמריקאית שיגר לשגרירו בווישנגטון 27 ארגונים מלאים 909 סוגי פרפרים, על מנת שימסרם למחלקת הזואולוגיה של אר' גיברטיט הכושים.

רמטכל צבא ארצות-הברית, ג'נרל רואי' טון קוליינס, הופיע לפני ועדת התקציב של הקונגרס האמריקאי, הסביר כי גם ל' מלים (תעמולה) תפקיד חשוב, לכלכלי הנשק, במלחמה. אחר התייב על התפתחות מדע הלחימה, הביע את דעתו כי גדולי מצביאי ימי קדם, כחנניבעל, יוליוס קיסר וא' לכסנדר הגדול היו זקוקים לסדרת אמר' גים ממושכת לפני שהיו זכאים לתואר טו' ראי ראשון בצבא ארצות-הברית.

חסינותו הרפולומטית לא עמדה לסיר פרנסיס אוונס, ציר בריטניה בישראל. באחרו להתחלת קונצרט התזמורת הפילהר' מוגינת נאלץ לחכות להפסקה, במסדרון אוהל-שם, יחד עם בני לווייתו, ככל אורח מאחר אחר.

הכנר עברי גיטלים (העולם הזה 756) זכר את ימי נעוריו, עת נכסף לכרטיס כניסה לקונצרט, ושא עמו כמה כרטיסי כניסה ל' קונצרטים שלו. כרטיסים אלה חילק לילדים מספר, חובבי כינור, עמהם נפגש במקרה.

על הים (מלואים)

רבית. אולם הנהלת ההסתדרות לא הסיקה את המסקנות. להיפך, כשהגיע תורם של הימאים לנמק ולהוכיח את תביעותיהם שלהם כלפי מועצת פועלי חיפה, קרה דבר משונה: המשפט נפסק, בלי כל טיבה, ולא חודש עד היום הזה.

אלום האבן שהחלה מתגלגלת במדרון, לא נעצרה, הוסיפה להדורר במהירות ובעוצמה

אלמוגי
השתלטות

הולכות וגוברות. כינוס הימאים התכנס, נבחרו מזכירות חדשה עלידי הימאים. למען לא להרגיז את ההסתדרות לא נבחרו חברי הנשיאות הזמנית למזכירות זו, אלא חמשה חברים חדשים: מקס גלזר, אברהם גספרי, אריה זיסנפלד, אלכס צבירן, אריה שפיגלמן. ההסתדרות עמדה לאשר את המזכירות ואת התקנון שהוצא על ידה. אולם בישיבה הי' מרכע אחר אחד מניצגיה, הודיע אחר כך שאין לו סמכות לתת את האישור. כעבור כמה דקות גם נתבררה סיבת האישור: הוא ביקר תחילה אצל יוסף אלמוגי. וכשנעשה נסיון אחרון ונואש למנוע את ההתפוצצות, עלידי פגישה בין הימאים ובין המזכיר הי' כללי של ההסתדרות, חזר אותו מקרה: הי' ימאים נאלצו לחכות, וכשהוכנסו סוף סוף לחדר המזכיר ראו יוצא ממנו יוסף אלמוגי. מאותו רגע לא היה עוד מנוס מן הש' ביתה הגדולה, שעוורת הד חסרת-תקדים ב' ארץ ובחולץ לארץ, לנסיימה בכשלון חרוץ של הימאים.

אולם, מסיימת החוברת:

אכן, דומה כי לא השתנה מאומה בבית יורדיים מאז שלהי 1950, כאילו לא קרה דבר בכל אותם החדשים הסוערים. מזכיר ממונה הלך ומזכיר ממונה שני בא במקומו. גולדנסקי עזב, וגולדנסקי" אחר בא במקומו. מו. והא ראייה: חזרה ובאה מכונת-הכתיבה ה"שייכת למפח", אשר נעלמה בפרוץ הש' ביתה; חזרה ובאה המזכירה של גולדנסקי, אשר "חלתה פתאום" בפרוץ השביתה; חזר ובא שומרי-ראשו השמן של גולדנסקי, אשר מתפקדו לחסום בגופו את הפתח בפני הי' ימאים שבמשך 43 ימי השביתה לא היו זקוקים לאיש כדי לעצור מלהכנס למזכירי' חם; חזר ובא דן גלעד, ראש מפירי-השביתה, ואף הוא בוחש בקררה המאורגנת של הועדה המארגנת. והכל נבחש בה, בקדרה; תור הי' עבודה, היחס, חופש הדעה, זכות הנציגות הנבחרת... ומאליה נשאלת השאלה: — עד מת? — לכמה זמן?

בשעת סערה יש ויוצקים שמן על המים על מנת להשקטים. השקטה זו של הגלים

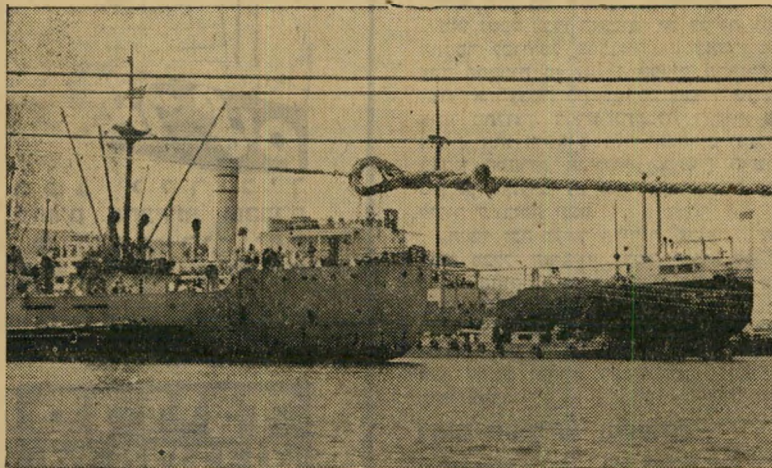
צבירן
השתוממות

הנה, תמיד, 'סטה' מקומית וזמנית ביותר. מתחת לשכבת השמן שמשיך הים בועסה. כיום יוצקים שמן על גליו של ענין הימאים. יש מי שהמשיל את מאבק הימאים לסערת הים. אכן, סער הים, וסערותו טרם שככה!

צנועות מאוד — שאפשר לעמוד בהן. בשאלת המטבע הזר: כל המפליג בים יודע שהסכום שאנו מקבלים בדיונים אינו מספיק לקיום בזמן המצא האניה בחו"ל. רוב אנשי האניות בקו ישראל—אמריקה רגילים שבניור יורק אינם יכולים לרדת לחוף יותר מפעמיים בשבוע, ושאר הזמן עליהם לשבת באניה גם אחר זמן העבודה, בגלל חוסר פרוטה בכיס. רוב השביתות בחו"ל היו בגלל עני' ני השכר במטבע זר. 1950 עמדנו שלושה חודשים ברוטרדם לשם תיקונים. ידענו של' פי הסכם מיוחד, נקבל 50% מהשכר בדו"י זים, והקושי היה שכלל שבועיים נאלצנו לשבת ימים רבים באניה בגלל עיכוב בתש' לום, תמיד קיבלנו את הכסף רק לאחר הכר' זה שביתה. בכל פעם שהגיע הכסף בזמן לא דובר אף על שביטה. אותו דבר קרה בצפונית ברוטרדם, שכן גם בנגבה במרסיל.

במקום ריפוי. דיכוי

את מזכיר האגודה משה גולדנסקי הכרתי לראשונה כשחזרתי מהצבא. וראיתי את זכותי כמובנת מאליה, לחזור לעבודתי בים. אחרי שנבדקתי שבע בדיקות על חברותי בהסתדרות, על עברי ועל כשרותי, נתבקשתי לחכות. חיכיתי בתור לעבודה, ורצייתי לעלות יחד עם חברי לאניה אחרת. גולדנסקי השיב לי בגסות, שאגודת הימאים אינה משרד לתוריסטים, ואין האגודה מעלה ל' אניות "חברים", כי באניות צריכים לעבוד, השתוממתי למראה עמדתו ואז עלינו על אניה נורבגית ביחד, ונדרשנו להביא אישור על כך מאגודת-הימאים. גולדנסקי השיב

הצי השוכת בשבוע השביתה הראשון

כל מיני מעשים מגונים

שאינו זה מן הנכון לעבוד באניות זרות בעוד שיש מחסור בימאים ישראליים לאניור' חינו, גוסף לכך הביע את חשדו שאנו ר' צים לברוח מן הארץ. הגיבוי בחריפות על חשד זה. אמרתי לו שהיו לי "הודמנויות" טובות יותר "לברוח" מן הארץ כאשר הייתי בשליחות בעליה ב' מטעם הפל"ים. אך כאן התפתח ויכוח, ולהפתעתי הביע גולדנסקי את מורת רוחו מיוצאי הפלמ"ח, וזכינו אף לכינוי "פאראויטיים".

סיים נימרוד אשל: יסוד לחברה מתקמת היא מינימום של ביקורת עצמית. פה רואים דבר הפוך — מנסים, ע"י הסחת הדעת, לחפות על כל מיני מעשים מגונים. אם לא תינתן האפשרות המינימאלית לביקורת עצמית, עלול הדבר להביא לתוצאות יותר חמורות משביתה זו. אני מזהיר את כולם. המצב בציבור הימאים כיום הוא חבית מלאה חומר נפץ, והמשכת הקו הקיים ביחס אליו, עלולה להיות הגפי' רור שיצית את החבית. התעלמות מעובדות גלויות ומצבים קיימים. בצורה שהדבר מת' גלה כאן, חיפוי וטשטוש עלולים להביא אסון על הימאות הישראלית והאחריות תחול על ראש אלו שיכלו למנוע זאת ולא עשו דבר לשם כך. במקום למנוע שריפות הם עוסקים בכיבוי, כשהן פורצות, במקום ל' רפא — הם מדכאים.

עד מתי? לכמה זמן?

אף כי המשפט כולו התנהל בפומבי לא זכה לתשומת לב הראויה לו בציבור וב' עתונות. לא יכול היה להיות כל ספק שאם לא ייעשה נסיון דחוף וקיצוני לשנות את פני הדברים באגודה, פן תקרה התפוצצות

מצה כלפי בחורים אלו, המכונים בפך ל' עתים קרובות כ"בחורים יקרים" ו"חלוצים", מבלי שטרחת כלל, הן בזמן השביתה והן לאחר סיומה ועד היום — במשפט — להת' עניין מה היו הסיבות והגורמים לכך. מה זכותן המוסרית, כמזכיר מועצת פועלים, לקבוע אשמת עובדים לפני שראית אפילו את דו"ח רבי-החובל, שהוא מסמך התביעה העיקרי (חוץ מדו"ח השובתים עצמם) וש' הוא ודאי, אליבא דכל הדעות אינו משוחד לטובת הימאים-השובתים?

קרח על הסיפון

העד העיקרי מטעם הימאים היה נימרוד אשל, חבר הנציגות הזמנית. דבריו היו צרי' כיס להיות אזהרה לקראת הבאות: אני עובד בים חמש שנים, מזה ארבע שנים באניות. תפקידי האחרון היה רבי' מלחים באניה דרומית. מקודם עבדתי בדיג' חופי, אח"כ בעליה ב' ואח"כ כמלח. אני בן 26, מ-1942 הייתי בפלמ"ח, השתתפתי ב' מלחמת השחרור בחטיבת הנגב, גודד 9. מאז חזרתי לים אחרי מלחמת השחרור שמעתי על תסיסה בין הימאים ועל רצון האנשים להקים אגודת-ימאים חדשה. הדברים היו מופיעים גלים גלים. בראשונה ראיתי תסי' סה באניה חיפה לפני כשנתיים וחצי. סיבת התסיסה היתה כלכלית — שכר העבודה הי' נמוך, תנאי הדיור וכו'. שכרו של ימאי הוא קטן בהרבה מכפי שזה משתקף במספרים על גבי הניר. בשום מקום לא מודגשת הי' עובדה של הימאים מלבד הקצינים החתור' מים על חוזה א' ("A" Articles), אינם

עו"ד קושניר: האם מכיר אתה חבר בשם אריה שטיין? גולדנסקי: כן. הוא חבר מזכירות אגודת הימאים. עו"ד קושניר: האם ידוע לך שאביו נש' לח לאמריקה כנער שוטף כלים? גולדנסקי: כן, ידוע לי. עו"ד קושניר: האם ידוע לך ששנאיר ב'

נימרוד
אסון

אמריקה בענין ירושה ואחר כך חזר לארץ? גולדנסקי: כן. עו"ד קושניר: האם נסעת לפאריז עם אשתך לשבועיים? גולדנסקי: כן, אבל רוב הזמן הקדשתי לעיון בבעיות הימאים. עו"ד קושניר: האם אינך מוצא שהתנה' גות זאת פוגמת ביחס חברי האגודה אל מזכירים? גולדנסקי: אינני מוצא. עו"ד קושניר: האם זה נכון, שאתה, הי' דואג, מסיף ציונות לימאים ושוקד על ב' קורת דעותיהם הפוליטיות היית רביוניגיסט בחו"ל?

גולדנסקי: נכון. עו"ד קושניר: אח"כ במשך 10 שנים היית פעיל ב'פ.ק.פ.? גולדנסקי: לא 10, רק 8 שנים. עו"ד קושניר: ואחרי כן חתמת הצהרה על כניסה למפ"ם? גולדנסקי: נכון. עו"ד קושניר: והאם נכון שימים מספר לפני נשמתניית למזכיר אגודת-הימאים נכ' נסת למפא"י? גולדנסקי: נכון.

הרגעה בתדר שני

אחרי גולדנסקי העיד יוסף אלמוגי, מזכיר מועצת פועלי חיפה. בשעת עדותו נתפתח קרב מלים דרמטי בינו ובין באיכוח הימאים. עקב התלקחות הרוחות היה צורך להפסיק מדי פעם את העדות, כדי לתת לעד אפשרות להרגע בחדר שני. לשיא הגיעה העדות שעה שנתברר שאלמוגי לא קרא בכלל את המס' מכים שעל פיהם פעל. עו"ד קושניר מציג לפני העד מיסמכים שהגישה התביעה בענין שביתה נגבה. יוסף אלמוגי: את המסמך הזה לא קרא תי, אני יודע עליו. עו"ד קושניר: האם המיסמכים שהגיש גולדנסקי הם מוסמכים מטעם התביעה? יוסף אלמוגי: אינני יודע.

זיסנפלד
מנוס

עו"ד קושניר: האם אתה מכיר את הדו"ח הזה מטעם רבי-החובל של נגבה? יוסף אלמוגי: לא, לא קראתי. עו"ד קושניר: איך יכולת אתה, שהנך נציג פועלים להופיע בשם התביעה בנאום אשמה חריף, שהיה רצוף דברי בלע והש'

כאשר פנו אלי כדי שאסע לישראל, להכין נבחרת, לא לקחתי את העניין ברצינות. אולם הועד למען הספורט בישראל לא הרפה ממני... החלטתי לבוא וליצור קבוצה אידיאלית.

האידיאל של המאמן בן ה-40, שהיה שחקן מקצועי בכדורסל ובכדורסל לפני הקאריירה האקדמית: שני מגנים בגובה מינימום של 1.85 מטר, שחקן ציר בן 1.90 מטר (בארצות הברית מבקשים שחקני ציר בגובה של 2.05 מטר) ושני שחקנים נוספים. סגולות מיוחדות אינן דרושות לשני השחקנים הנוספים, הסביר מוריס טוביה, הם רק צריכים לדעת מה זה כדורסל.

אתלטיקה קלה גם נעלי התעמלות

אוהדי מלכת הספורט, האתלטיקה הקלה, שבאו לאיצטד המכביה התלאביבי המאובק כדי לחזות בתחרות ישראל נגד מועדון פנרבחצ'ה התורכי וכו' בכרטיסי הספורט לחובבים בעלי ותק רב למדי. ההתאחדות החליטה לצלל כרטיסים מהמלאי הישן, הגישה במחיר 100 פרוטות כרטיסים שהודפסו ב-1947 לתחרויות הבינלאומיות בשחייה וכ' דורמים בין ירח וארץ ישראל. כרטיסי 250 פרוטות היו מכובדים פחות, מזכרת מממש כדורסל רגיל בין הפועל תל-אביב לביתר תל-אביב.

לא הכל במפגש היה ישן. היו גם כמה דברים חדשים, כגון שיאים. מלבד חמשה שיאים חדשים שהוצבו גילו כמה אתלטים יכולת רבה ביותר: הפתחתקוואי הבריאי והמרציני אורי גלן הטיל דיסקוס 43.28 מטר, בחורה הבריאה עוד יותר, רעיה בורנשטיין, הדפה דיסקוס למרחק 12.04 מטר. מרחק אליו לא הגיעה אף ספורטאית בארץ מאז 1936 כאשר סוניה לוי קבעה את השיא (שטרם עורער — 12.21 מטר).

התורכים התרשמו, הומינו תריסר את- לטים מצטיינים לבקר בארצם ביולי, לתחרויות האליפויות. החלטתם הנחושה של האתלטים המומזמנים: להשיג, מלבד שיאים, גם נעלי התעמלות משובחים בבאזארים של איסטנבול.

ר ד י ו

כמה מכוניות באמריקה?

ברחוב נייריווקי טואן שוכן מרכז העצבים של קול אמריקה. תחנת הרדיו המשרדת ב-42 לשונות. התחנה היא אחד מכלי הנשק החשובים במלחמה הקרה, קול התעמולה של אורח התיים האמריקאי החופשי. אולם קול אמריקה המתגבר על המרחקים המפרידים בינו לבין מאויניו, אינו מצליח תמיד להתגבר על תחנות ההפרעה (הטוביות) המגיבות למנוע את העברת השידורים מעבר למסך הברזל.

משך 24 שעות ביממה משרד קול אמריקה 42 שעות שידור לארבע יבשות (לא לאוסטרליה), אל מיליוני מאוינים המביעים את תגובתם לשידורים ב-40 אלף מכתבי תודה ושאלות לחודש.

משך 30 דקות בלבד מדי יום פונה קול אמריקה ל-180 אלף בעלי מקלטי הרדיו בישראל. מסר סופר העולם הזה בארצות הברית, דניאל גילן, במלואת שנה למחלקה הצעירה ביותר של קול אמריקה — המחלקה העברית:

השידורים נערכים מדי ערב על גלים קצרים בין השעה תשע ותשע וחצי שעות ישראלי, כשהם מוקדשים לתמצית החדשות, סקירת העתונות היומית, ותכנית יומית קבועה. המעניינת בין התכניות: הכל שיאלים, בו משיב קול אמריקה לשאלותיהם של המאזינים הישראלים כגון כמה מכוניות באמריקה (35 מיליון), מהי הקהלה היהודית הגדולה בארצות הברית מחוץ לנייריווקי? (ציקאגו). אורחים מישראל, כסופר יהושע בריינסקי, שבא לארצות-הברית עם שיטת צה"ל, מובאים למיקרופון להביע לפניו את רשמיהם ותביית קונצרט קלאסי רודפת תכנית על ענייני מדע וספרות.

ד"ר סידי גלזר, מנהל המחלקה, מומחה להיסטוריה של המרחב התיכון שהיה ספרן בספריית הקונגרס האמריקאי, מסתייע ב'ששה קריינים קריינית אחת וחמשה אנשי מחקר. הוא דואג לכך שמחוז תל-אביב המגודל נותן יוכל גם לבוא לעזרתו של קול ישראל בתקליטים מוסיקאיים ותכניות מוקלטות במיוחד על נושאים רפואיים וחקלאיים. מתנת יום ההולדת של קול אמריקה העברי לעצמו: משלוח תקליטים לגלי צה"ל, שששה משותריהם קריינים.

אגרוף

לאורך החבלים

לפני חודשים התכוננו מתאגרפי מכבי' חיפה להתמודד עם ביתר תל-אביב התחרות נדחתה בשל הודעת התאחדות האגרוף שאין היא מרשה לתחרות עם אגורות בלתי מסודרות. ביתר הצטרפה להתאחדות והוחלט לקיים את התחרות.

בדרך כלל מתקיימות תחרויות האגרוף של מכבי' חיפה בלילות שבת, אולם האורחים התל-אביביים סרבו להופיע בליל שבת, כיון שלא רצו לחלל את השבת. הם הסכימו לתחרות במוצאי שבת למרות שבכך חיללו את השבת בנוסעתם מתל-אביב לחיפה.

במרכז התחרות עמד הקרב בין דוד עובד, חיפאי בן 16, שהוצג כ'עובד השלישי' (שניים הראשונים: אחיו מרדכי ומשה, מתאגרפים גם כן) לבין הביתרי התל-אביבי צעירי.

עובד נלחם בהצלחה ביריבו הגבוה ממנו כמעט בראש שלם והשוקל חמשה ק"ג יותר ממנו, הוידע כהלכה ברצותו לפגוע בצעירי מעל לחגורתו (מכה ישירה של עובד היתה פוגעת בחגורת צעירי או מתחתיה).

בסיבוב השלישי הוביל עובד את צעירי לאורך החבלים כאות נפשו, סיים את הקרב ביתרון נקודות בולט. הוא זיכה את קבוצתו בשתי הנקודות של משקל תרנגול.

על עשר לירות. ההפתעה הגדולה של הערב היתה הופעתו של הכדורסלן צבי ארי רונשטיין, במשקל חצי כבד, נגד הביתרי שפירא.

לפני חמש שנים השתתף צביקה בן ה-17 באימוני אגרוף ובהיפגשו עם נבח' רת האניות הבריטיות זכה בגביע 'המפסיד הטוב ביותר' שהבריטים היו מעניקים לטוב המתאגרפים בין מפסדי התחרויות.

מאז נשכח עברו האגרופי של צביקה, והוא התמסר לכדורסל במכבי' חיפה. כאשר שמע ערב התחרות כי למכבי' חסרים מתאגרפים, הציע את עצמו, לחיובם של חבריו שחשבו אותו מתלוצץ. דבריו נתקבלו, לבסוף, ברצינות. הוא נרשם בטבלת הנבחרים ומאמנו, מארגן התחרות אביגדור ('תשי') הרשקו, ביץ אף התערב עם אחד החברים על עשר לירות שצביקה ינצח.

'תשי' זכה בעשר הלירות. צביקה ששכח רבים מכללי האגרוף הצליח הודות למהלך מותו החזקות, ואחר נקיעת היד של מתחרו, לזכות בקרב לפי נקודות. סיכום התחרות: נצחון ביתר, שצברה תשע נקודות (ארבעה נצחונות, תיקו אחד) בהשגחה חמשה נקודות מכבי' (שני נצחונות, תיקו אחד).

היום השלישי החשוב

למתאגרף ישראלי אין השבוע שני ימים בעלי חשיבות בלבד. יום העצמאות ולרבים מהם ה' במאי. היום החשוב הנוסף: ה' במאי, יום המפגש של מתאגרפי ביתר, הפור על ומכבי' בפתחתקווא.

בבית-הספר לתרבות הגוף של הפועל ייערכו המתאגרפים על הזירה, יכריעו ב'ניהם, בעזרת אגרופיהם, מי מהם יצא כ'בור חדשים לתחרויות הבינעירוניות באיסטנבול התורכית.

באמצע החודש נתקבלה הזמנת התאחדות האגרוף התורכית, בליווי כרטיסי טיסה, ל'שגר את טובי המתאגרפים הישראליים למפגש איסטנבול בשני לילות. החליטו הישראליים: במקרה זה תיוצג ישראל על-ידי בעלי האגרופים הטובים, ומי הם בעלי האגרופים הטובים, זאת אפשר לדעת רק על-ידי ההורכה הפשוטה, הצטיינותם במפגש הפתחתקווא.

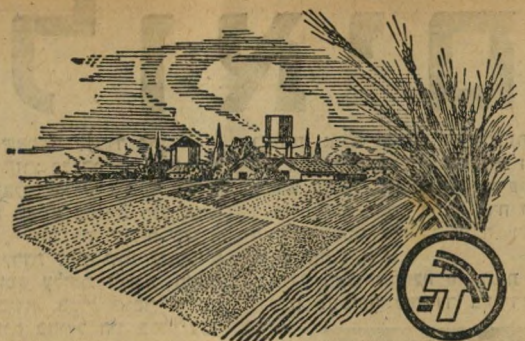
כדורסל

הרביעי בין השלושה

התאחדות הכדורסל ישיבה על מדוכת מאמן הנבחרת האולימפית, העלתה שלושה שמות: יעקב שאלתיאל, שחקן הקבוצה הראשונה של מכבי' תל-אביב לפני שנים מספר ומאמנה ה'מוצלת של נבחרת הכדורסל של צה"ל: אליס עמיאל, איש המשחק וההדרכה, המאמן הארצי של הפועל ומרכז התקפת הפועל חולון ואורי זמרי, אחראי הכדורסל במחלקת תרבות הגוף שישתלם משך שנתיים בארצות הברית, מהן חזר עם תפישה חדשה של המשחק.

ביתניים בא רביעי, הכריע בין השלושה. היה זה מוריס רסקין כבד הגוף (87 ק"ג) ורחב הכתפיים, מדריך הספורט הראשי של מכללת ברקלי, נייריווקי, שבא לארץ כדי להכין את הנבחרת האולימפית להופעה של בבוד.

סיפר מוריס, המכונה בנייריווקי טוביה:

תנובה

נוסדה לפני 25 שנה, מאגדת על בסיס שתופי 400 ישובים חקלאיים ומאות משקים בודדים בכל אזורי הארץ לשוק תוצרתם החקלאית.

השכ לקרוב י' תמורת החבילות שקבלת 'ש' ישראלי' יפה שאצלנו בחרת

אנו נדאג לשלוח ונחסוך ממך טרדת האריזה וסדורי הדואר.

כרדינד רח אלנבי 41 חכ-אביב מוק קונינג אלנבי

דירתך היא קרירה מרפסתך היא שימושית

עם סוכן מתוצרת 'הסוכן'

רחוב הרצל 89, תל-אביב טל. 5473

פסנתרים — מכירה — תקונים כוונים

א. וסטרמן, ת"א, רחוב רש"י 9

דרוש שליח

לפנות: 'רפוס ישראלי' בע"מ, ת"א, על-יד גשר ירינג. טל. 67204

צינוק וגרפיה

י. רינדזונסקי

רחוב הקישון 6, תל-אביב

גלופות קו

גלופות רשת

הודעה לבעלי הקיוסקים

החל מה-1 באפריל 1952 מופץ 'העולם הזה' באיזור ת"א והסביבה על ידי מרכז ההפצה של 'העולם הזה', רחוב ליינבלום 9.

מאותו תאריך נמסרה הפצת השבועון כשאר חלקי הארץ לידי האחים טופל, רחוב אחד העם 24.

כל בעלי הקיוסקים שיש להם עניינים להסדיר מתבקשים לפנות לכתובות הנ"ל.

הבת בזרועות האב

כאשר ירד המסך לראשונה על הצגת ה"בכורה" של מחזה חדש בתיאטרון המלכותי של רומא, פרצו באולם ויכוחים סוערים ש"הפכו חיש מהר לתגרות ידים. עד שהגיעה המשטרה למקום הפך האולם תל של שבירי כסאות ועשרות צעירים היו מוטלים בין השורות שבירי מפרקת. האיש שהואשם כמ"פר חוק וסדר לא היה מדינאי, אף לא פושע, אלא המחזאי לואיג'י פירנדלו, יליד סיציליה בן שלושים.

פירנדלו היה מהפכן. הוא לחם בתיאטרון שהפך להיות שבלוני, בשחקניות הראשיות המעמידות פני פרימדונות, במאהבים הגדולים, שסברו שעליהם להושיט את ידיהם ב"התרפסות פאטטית כשהם מביעים אהבה ל"גיבורת המחזה ובבמאי המיפה את החיים המכוערים. הוא לחם גם בקהל השטחי המר"חה כף בהתלהבות לדמויות האומרות רק דברים יפים, חסרי דופי, המתנועעות באצ"ל לות מלכותית מזוייפת.

זה היה בתחילת המאה העשרים. בינתיים חל מפנה בתיאטרון. מחזאים רבים החלו רואים בתיאטרון אספקלריה של החיים המודרניים, גל כיעורם, יופיים, אמיתותם. הקהל ה"מודרני החל לעג לזיוף על הבמה, העדיף לזהות את עצמו, מגרעותיו, חולשותיו וסגולותיו, בדמות המעוצבת עליידי ה"שחקן על הבמה. ויותר מזה: הקהל החל להיות שותף לבעיות החיים הנרקמות עליה.

שש נפשות מחפשות מחבר * הפך מחזהו המפורסם ביותר של פירנדלו, מעין סמל ל"מאבק בין מציאות החיים והתיאטרליות של התיאטרון. כשירד המסך על המערכה הרא"שונה באולם אהל, נסתבר ששש נפשות מחפשות מחבר, יהיה אולי ההשקפה הכדאית ביותר של תיאטרון פועל ארץ-ישראל, מאז יעקב ורחל, החייל האמיץ שזינק והמכשפה. מסדרונות האולם, אשר כרגיל נשארים דומים מים ומשועממים בהפסקות הצגות בכורה, המו מויכוחים וחוויות דעת. העלאת המחזה בפני עצמה הפכה להישג ניכר. אך, הסיפוק הרב ביותר נגרם לשחקנים המקצועיים שהיו בקהל. כי תכנון של המחזה הוא תיאטרון ודרמה.

גם שירות הבת. שש נפשות פורצות אל במת התיאטרון ומעוררות את רוגזה של להקת השחקנים והבמאי (אברהם חלפי) ש"ערכו לחזרה שהדריכה את מנוחתם בלאו

* "שש נפשות מחפשות מחבר" — מאת: לואיג'י פירנדלו — עברית: מנשה לזין — ההצגה: פנקס בראון — הצייר: ד"ר פאול לוי — התיאטרון: "אהל".

בעלת הגוף המושך, ביחוד כדי לספק את תאוותו של לקוח רמיחס ומפולפל המבקר את מוסדה של פצ'ה מפעם לפעם. **קו היסטורי כדלי.** באחד הימים נקלעת האם לבית מעבדתה, מוצאת את בתה בזרועות בעלה. זו היא הדרמה. היא אמיתית, היא חיה, היא נושאת חן לפני השחקנים ובעיקר הבמאי, הרואה בה קרש קפיצה לפרסום. אך שש הנפשות אינן יכולות לעמוד מנגד, להתכונן כיצד שחקנים מקצועיים הופכים אותן לדמויות מלאכותיות, בלתי מציאותיות. הן מסרבות להתמסר לזיוף, הן משתוקקות להעלות את עצמן על הבמה. לא לשחק את עצמן. הן עצמן בוחל בכל העניין: "מה

הכי תלונתם: הצרפתים חדלו לשלוח מתי"זות לאיטליה, אילצו את התיאטרונים להעלות מחזות תפלים של פירנדלו וחביריו. שש הנפ"שות מתיצבות לימין התיאטרון, מעוררות בסיפורן ליגלוגים בקרב השחקנים המקצור עיים. האב (שמחה צחובל) מאשים את פירנדלו, שישב בחדר עבודתו והגה את האב, את אשתו (יהודית ברקאי), את הבן (ראובן אדיב), את הבת (טובה פרדו) ואת שני ילדי אשתו, כדמויות למחזה, אך מצאן כה אמיתיות ומכור ערות, עד אשר נזנע מהעלותן על הנייר, השאירן מרחפות בחלל ריק, משועות להע"לות את הדרמה המזעזעת של חייהן:

האב (שמחה צחובל), הבת (טובה פרדו) ו"הבמאי" (אברהם חלפי) מתחילת המחזה, צעקה אדירה

לי ולאם שנמצאה בחיק גבר זר, ואב הרודף זנונים". הדרמה הופכת לטרגדיה בסימו של המחזה, כאשר הבן הבלתי חוקי, שגילה סבל אולם במשך כל המחזה, שולף אקדח ושולח כדור אל לבו.

הצגת האהל הוכיחה שמחזה טוב הוא דבר יעיל לתיאטרון מפגר, אך לעולם אין בו די להסתיר מגרעות בולטות. העיקרית: קו היסטורי כללי בו נוקטות הדמויות המת"נועצות על הבמה. התוצאה: צעקה אחת אדירה מתחילת המחזה עד סופה, אותה לא ניסה הבמאי השווייצי פנקס בראון, בן ה"61, להתניק.

כאשר מגלה האב שיחסי אשתו הכפריית עם מזכירו הפכו אינטימיים, הוא מעודד אותה לעזבו, נשאר בדירתו הגדולה עם בנו. לימים נפטר המזכיר, האם נשארת חסרת-כל, מטופ"לת בשני ילדים נוספים בלתי חוקיים. היא שבה עם בתה ושני ילדיה לבית בעלה, ה"מסרב לקבלה. בנו אינו מכיר בה כאמו, מכ"נה את שני ילדיה ממזרים. כדי לפרנס את משפחתה המגורשת עוסקת האם בעבודות תפירה, אותן היא מקבלת ממאדאם פצ'ה (יונה מרקוביץ) המנהלת מלמד מתפרה גם בית-זונות זול. פצ'ה אינה מסתפקת בעבודת האם, היא תובעת גם את שרותה של הבת,

זמכטנגוב? ששש

כאשר שודר, לפני כשלוש שנים, הסכית (מאת י. אדוניקס בשם ילדותיות שנייה ב" מסגרת תכנית הצהרונים לחיללים בקול ישראל, האזינו לו רבים, נהגו, איש לא מחה או נעלב. שונים היו פני הדברים משהגיש תי"אטרון זירה מהדורה מותאמת להצגת במה של היצירה למועצה לבקורת סרטים ומח"זות. בלי רשיון המועצה אין להציג כל מח"ז זה בארץ והמועצה בקשה ששחקני זירה יעלו לירושלים, יציגו בפני חבריה את המח"ז. רק לאחר מכן יוחלט אם יש להרשות את הצגת ילדותיות שנייה בפני הקהל הרחב אי אין.

בחזרת המועצה לבקורת היתה ברורה: המחזה הוקדש ל"זקני התיאטרון העבריים" ואנשי הצנוורה רצו להוכיח אם שחקני זירה אינם מחקים במשחקם אישים מן ה"תיאטרונים הותיקים, כיון שעלילת המחזה נראית כלקוחה מן המציאות התיאטרונית בארץ. היא מספרת על זוג שחקנים מפור"סמים בגיל העמידה, שולמית (מיתה) ואביג"דור (ביגדור) א... השולטים למעשה בתיאטר"ון קואופרטיבי הסטן, מקבלים את מרבית התפקידים הראשיים. חלומה של מיתה הוא לשחק את גייליט; חלומה של בעלה הוא להיות רומיאו בטרגדיה השיקספירית. מ"ש הוחלט בתיאטרון להעלות את המחזה ברור לכל ששני התפקידים הראשיים יפלו בידי מיתה וביגדור. ברם כל אחד מבני הזוג סבור אחרת: מיתה בטוחה שבעלה קשיש מדי לגבי תפקיד רומיאו בעוד שאותה הולש תפקיד גייליט; ביגדור משוכנע שהוא ר"מיו האידיאלי בעוד שמיתה (הצעירה ממנו בשבעים) מבוגרת מכדי שתוכל לעצב את גייליט.

מיתה וביגדור בוחרים להם, בחשאי, כל אחד מצדו, בן ובת זוג, מקווים לשכנע איש את רעתו לזו. לאחר מריבה חריפה מסכימים שניהם לזוותר — על ה"צעירים.

משנתקבלה בקשת הצנוורה התנגדה הנ"הלת תיאטרון זירה למלאה, טענה: לצנוור"רה סמכות לבקר רק את כתב היד, לא את המשחק. לאחר חליפת מכתבים חזרה בה המועצה לבקורת מבקשתה, התירה להציג את המחזה בתנאי שתושמטנה ממנו מספר שורות, ביניהן ההקדשה. ביחוד קצפה הצג"זורה על השם "זמכטנגוב" המופיע במחזה, בגלל הדמיון (הבלתי-מקרי) לזמכטנגוב, במאי הבימה. על שמות אחרים המופיעים בילדור תיות שניה. כמו: צ'פקין, פריסקוב, לומבק, שינצוב, פרסקי, מסקובניק, סוץ, פלאטוב, בלומברג וכו', יושבה הצנוורה על המדוכה, לא מצאה להם בנידמיון בתולדות התיאטר"ון העברי, התירה את השמעתם כאוני ה"צופים.

תשבץ 115

מאזין: (1) ריפורטז'ה; (5) תלמיד צעיר; (9) שעון; (13) ששים ואחד; (15) משתה; (16) מלת יחס; (17) חג יהודי; (18) קריאת התלהבות; (20) ארגמן; (21) כתב גירושין; (22) דרום; (23) מלת הכללה; (25) גיבור שויצ; (26) כתם; (28) עיסוק של שעות הפנאי; (30) שאינו טירון; (33) מדינה באמריקה הלטינית; (34) אלוהים; (35) ראש המשפחה; (36) מבני נוח; (38) מלת הסכמה; (40) גיולה; (41) שעיסוקו בפרות; (43) צבע נפוץ; (44) תאנה שאינה בשלה די צרכה; (46) מלת שלילה; (48) כלי קבול; (49) קיבוץ צפוני; (53) חי פחדן; (54) מדבר.

מאונך: (2) חדר קטן; (3) תוית דואר; (4) מקום נישא; (5) בעל דם צונן; (6) שאין בו מאום; (7) מבטני ישראל; (8) כלי המשמש לספי"גת דיו; (10) מעשה מחבת; (11) תינוק; (12) צמח רך; (14) חזרה בכוכבים בימי הביניים; (16) מלך סורי רשע; (18) בירת ארץ השפלה; (19) לשון כוללת לדגים; (22) חווה; (24) דוגמה; (27) שייכת למשפחה; (29) גקי; (31) משכנו האחרון של הא"דס; (32) מקום קדוש בארץ בימי קדם; (34) לכ"לוך; (37) שמא; (39) לא אל ... עצלי; (42) מבוע מים; (45) איש ים; (47) מורת; (49) מקום מרעה;

			7	6	5		4	3	2	1	
12						11	10		9		8
	16						15			14	13
								18			17
		20			19						21
				24	23				22		
				29	28					26	25
						33	32		31		30
39	38				37	36			35		34
				43				42	41		40
				48	47			46	45		44
				52		51		50		49	
						54					53

(50) הרבה; (51) תולעת האריג; (52) מקום מים רבים.

בחרון צטבץ 101

בנימין זאב הרצל: אם תרצו אין זו אגדה. היהודים אשר ירצו יקימו את מדינתם. בכל יסודת את מדינת היהודים.

פרסי ספרים לפותרי צטבץ 110

- 1) צבי ברוך, ירושלים, עליד קולנע אדיסון.
- 2) אריה לניה, חיפה, הכרמל, שד' הברושים.
- 3) דינה רבינוביץ, ארצות-הבירה.

בחרון צטבץ 112

רחל כלובשטיין: לא שרתי לך ארצי, ולא פארתי שמך בעלילות גבורה, בשלל קרבות. רק עץ ידי נטו, חופי ירדן שקטים.

פרסי ספרים לפותרי צטבץ 112

- 1) צבי גורדון, נס ציונה, רחוב ביאליק.
- 2) לאה חסון, נתניה, רחוב שמואל הציבי.
- 3) נחמה פרץ, תל-אביב, יהודה הלוי 92.

מבעד למסך החול

מי יחנך את מי?

מטגניר עד טהראן הוסיף המרחב לסעור. בעיר הבינלאומית אשר מול גיברלטר קם ההמון המארוקאי, פרע באירופים, השאיר במקום הרוגים ופצועים. בטוניסיה עלו המונים על בית הקיסרלינג החדש, סלאת אלדין באי קוש, המטירו אבנים ורימוניידי לביתו. בי מצרים המשיכה מכונת המהפכה הנגדית לטון, שברה את הכוחות המהפכניים למחצה של הוועד, הכשירה בזאת את הקרקע לעלייתם של כוחות מהפכניים אמתיים, חסונים יותר. ובאיראן הודיע ראש הממשלה, תוך גערות הבכיל המסורתיות, כי נכשל בשיווק הנפט המולאם, אך הבטיח לעם הנלהב כי יעדיף לפשוט את כל רגליו לפני שירים את ידו לאות כניעה.

החודש הצטרף פרנסיסקו פרנקו לקבוצת המנסים לרתום את גלי המהפכה לצרכיהם. **עלבון צורב**, המגע בין נושאי הדגל הידוע של הנביא ובין שוכני ההרים של ספרד היה תמיד הדוק — אך לא לבבי.

הוא התחיל בשנת 711, כאשר טאריק, מצביא האיטליאני, נחת בגיברלטר (שיבוש השם הערבי ג'יב'אל-טאריק), הנחית מהלומת-מוות למלך הגוטי רודריק והניף את דגלו על כל חצי האי. משך 781 שנה עמלו הספרדים לחסל את תוצאת הנצחון האחד הזה — ובאותה תקופה עמלו המארוקאים, עם שותפיהם היהודים, להניח את היסוד לתורבות הספרדית והאירופית בכללה.

אחרי שגורשו המושלמים (והיהודים) מספרד עבר המגע אל היבשה אל הים. שודדי ים מארוקאים, נושאי דגל הנביא, הקלו את מיטען אניות-האוצר הספרדיות שהניפו את דגל הצלב, אך בהדרגה הפכו הספרדים תוקפים, המארוקאים נתקפים. האימפריאליזם היאירופי נחת בחוף אפריקה, וספרד, אשר כימי קרת'חדתא ובמי האיטליאן היתה מושבה של שוכני חוף-אפריקה, הטילה עתה את מרתתה על חלק ממארוקו.

עלבון צורב זה הרגיו את המארוקאים, שפרדו מפעם לפעם, עד שקם מוחמד עבד כרים המפואר, פקיד השלטון הספרדי במארוקו, סילק את בני ספרד מאדמת מולדתו, כמעט סילק גם את הצרפתים, עד שמוגר ע"י הכוח המאוחד של שתי האימפריות וברח והוגלה מארצו.

בצירוף שר ורופא, אולם כעבור 10 שנים נקמו המארוקאים נקמה מיוחדת במינה בספרד. חיילים מארוקאים, שכירי הקודילו (המנהיג-המשחרר) פראנקו, נחתו בחוף ספרד, שברו את הצבא הבינלאומי של הרפובליקה, השליטו את הרוון הדרסני. פראנקו

מבטו נתקל בשני גושי מדינות, אשר בי כוחותיהם המשותפים מהווים הם גורם מכריע בעצרת א"ם. הגוש האחד היה קרוב לו — מדינות אמריקה הלאטינית קשורות בשפתן ובמסורתן לחצייהאי הספרדי, תצבענה בעד ספרד. אולם כיבוש לבבו של הגוש השני — הערבי — נראה לו קשה יותר. הפתרון: הקודילו שלח את בתו האהובה, כרמן, בצירוף בעלה, הרופא המנתח, קריס-טובל איבורדין-אורדגה-איבסקארואן, דוכס וילאורדה, ושרי-החוף הספרדי לחלק אותה הצטיינות למלכים ולנסיכים הערביים, להזכיר להם את האהבה הבוררת וההיסטורית בין ספרד והערבים.

קולות הוצפניים, החלק הרשמי של הביקור עבר בהצלחה. המלך סלאל איבן-עבדאללה חיך כשאלברטו מרטין אבטאחו ענד את המדליה לחזהו. אולם החלק הבלתי רשמי הצליח פחות. "מה עם מארוקו הספרדית?" שאלו קולות הוצפניים בדמשק, באגדאד וקאהיר. כתב עתון באגדאד: "אם רוחש הג'נרל פראנקו ידידות כה רבה לערבים, הרי יש לו הזדמנות מצויינת להוכיח זאת במעשים — עליו רק להעניק עצמאות למארוקו!" ואילו פרשן קאהירי צייר ציור משכנע עוד יותר: "הגנרל דומה למאהב המנסה לנישק את פי היפהפיה, אחרי שכבל את רגליו..."

שרי-החוף נבוכו, מילמל משהו על שאיפה כנה להעניק עצמאות בהדרגה, אחרי חינוך העם המארוקאי, וכיוצא בזה. אולם הערבים, שלמדו בבית-הספר כי המארוקאים הם שחיינו בשעתם, את הספרדים, לא שוכנעו.

איראן

מכונת ירייה במסגד

"הפגנה זו תוכיח כי מוחמד מוסאדק אינו אלא בוגד אשר יש לתלות אותו!" כך כתבו קיהאן המופיעים בטהראן. למחרת הוכח דבר אחר: מוסאדק רחוק מלהסכים אתם. בהשענו על המשטר הצבאי שהוכרו באיראן לתקופה של חודש הוא סגר את שני העתונאים.

למחרת, היום בו נועדה להתקיים ההפגנה של פדאן איסלם, המתה הככר מול מסגד השאח הגדול בטהראן משוטרים ואנשי צבא שניים מבין גדולי עתוני איראן אתלאת מוויינים אשר ניצבו בכל פינה, תפסו עמדות על גזוטראות הבתים בסביבה, הציבו מכונת ירייה על צריח המסגד עצמו. במקום זה נועדה להתחיל ההפגנה, מיד לאחר תפילת הצהרים של יום הששי. אולם שעת התפילה הגיעה ואיש כמעט לא נכנס למסגד. כי בכניסה ניצבו חיילים מוויינים ואיש לא היה סקרן במידה שירשה לעצמו לראות

בת פרנקו, כרמן ובעדה בארמון טהא

המאהב נישק את פי היפהפיה

מה יעשו אותם חיילים לאיש יעז לה כנס למסגד. בהצטלבות הכבישים בככר הדריכו השוטרים את התנועה, דאגו כי לא תעצר אף מכונית במקום. "אנחנו רוצים שהכל יהיה חלק", אמרו השוטרים לנהגים. ואמנם עברה שעת התפילה ומפגינים אין. אפילו המולה המזוקנים לא באו להתפלל. הודות להזירותו של מוסאדק עבר היום, חלק.

סרטים

"אלילת פאריס"

אלילת פאריס הוא סרט מוזר שסאטירה דיקה ורומנטיקה מן הסוג הסמיך ביותר משמשות בו בערבוביה. זהו מעשה בבת עניים, תרזה (בריל בקס) המתאהבת בבחור צעיר, עשיר ומושחת, נמלטת אתו למוסקבה בחשבה שהוא ישא אותה לאשה. שם מסתבר לה שמחשבה כזאת לא עלתה כלל על דעתו. היא נצלת מאונס שפל ברגע האחרון ממש, אבל נשארת בודדה בעיר הקרה והשלוגה, מתעלפת ברחוב, נאספת על ידי חיית עני, אנטואן (הנרי אוסקר), המתאהב בה. תרזה, למרות שאינה אוהבת אותו, מסכימה להיות אשתו, בתנאי שישמר

הילד בסרט "סיפור לואיזינה" העתונאי ניסה להסתיר את פיהוקו

הם יצילו את המצב, יציגו את הסרט בפני הבריה, ישרו את שמם של חסידי הקולנוע בישראל.

כאשר הוצג, עלידי האגודה, ספור לואיזינה בפני הבורת עתונאים, היתה קבלת הדפנים מעורבת: אחדים התפעלו, אחדים פהקו, אחרים נסו להסתיר את פהוקיהם. כי הסרט הוא כה שונה מן המקובל עד שיש להתרגל אל סגנונו המיוחד; משהתרגלת, אתה מגלה בו יותר ויותר. חוקו הגדול גובע מפשטותו, מהתעלמותו המוחלטת של הבמאי פלא-הרטי מכל סממנים דרמטיים רגילים. הסרט אודות הרפתקאותיו של נער פרימיטיבי המתגורר על חוף אחת משלוחות המיססיסיפי בדלתה של הווא מבחינה אמנותית אפיוזי וחסר אחדות של עלילה, אבל לא של סגנון וגישתו. כמו מוסיקה קאמרית הוא קשה לקליט, וכדי ליהנות ממנו חייב הצופה הבינוני לעדן את טעמו, ללמוד להבחין בסגולותיו המיוחדות שאינן מזדקרות ביותר לעין לא-מחודדת. ביחוד טוב הסרט לילדים שטרם קולקלו כליל בסרטים קלוקלים.

מכל העולם

השוב שבטיבים

מהו הסרט הטוב ביותר שהופק בחמש השנה האחרונות? שאלה הנהלת הפאסטיבאל הבלגי לסרטים ולאמנות יפה 55 אשר קולנוע בעולם לאכנסדור קורדה, גואל קאווארד, קארול ריד, אורסון וולס, וויטוריו דה-סיקה אליה קאואר, צירלס ווידור, ססיל דה-מיל וזיליין דיבבייה.

התשובה: אנית-קרב פוטימקין. סרטו היסובייטי (1925) של סרגי אייזנשטיין שזכה ב-32 קולות רבים קבלו גם: הבהזה לזהב (צ'אפלין 1925; 25 קול) וגנבי היאפניים (וויטוריו דה-סיקה 1949; 20 קול).

15 קול נתנו לכל אחד מן הסרטים הבאים: אורות הכרד (צ'אפלין 1930), האשליה הגדולה (דאן רנואר 1937); המיליון (רנה קלייר 1930).

* האגודה הראשונה של שוחרי סרטוב ביארץ נוסדה עוד ב-1945 ביזמתם של פקידים ממשלה בריטיים, היתה פעילה בתל-אביב וירושלים.

איש החודש: האדם הקטן ממיסורי

הקונגרסים אתם נאלץ טרומן לעבוד שלט רוב עויין לו: בקונגרס ה־80 רוב ריפובליקאי, בקונגרס ה־81 (הנוכחי) רוב דמוקרטי המתנגד לתכניותיו. אולם מבחינה היסטורית, הישגו הגדול של טרומן הוא בשטח מדיניות החוץ. שלטונו החל בירח הדבש הסובייטי-אמריקאי. אולם טרומן הגיע למסקנה כי הסובייטים זוממים לבצע מהפכה עולמית, הנהיג שיטה חדשה של "הצבת גבול". הוא מנע מהפכה קומוניסטית ודאית באירופה המערבית עליידי מעשה מדיני יחיד במינו בהיסטוריה: הכנית מרשל, ותכניות הענק דומות, לפיהן הוצאו דולרים טובים מכסי אורחים אמריקאיים והוכנסו לכיס אורחים בריטיים, צרפתיים, תורכיים וישראלים.

העגועים לאנשים חדשים. אחר ירח דבש קצר החלה הפופולריות של טרומן יורדת. בבחירות של 1948 ניבאו לו כל המומחים, כולל מכון גלופ הנוצני, תבוסה. אולם טרומן חיך, עבר את רחבי המדינה, נאם במאות ערים ועיירות, ניצח.

אחרי עלייה זמנית זו חלה ירידה גדולה עוד יותר. אף כי האורח הממוצע הוסיף לחבב את האדם הקטן בבית הגדול שיצר מדי פעם סנסציות אנשיות מיוחדות במינה (דוגמה: מכתבו המפורסם בו התקף בהשמצה אישית חרי-פה מבקר מוסקאי בעל שם שהניזן לכתוב ביקורת שלילית על בתו הזמרת, מרגרט טרומן). אולם כשהעיקף את דוגלס מקארטור, המציא המהולל באסיה, פנה לו העם עורף, ערך קבלת פנים חסרת תקדים לגנרל החזור, השמיע דרישה להעי-מיד את טרומן לדני בקונגרס — הורן היחידה בה אפשר לסלק מן השלטון נשיא בארצות-הברית.

טרומן עבר גם משבר זה, הוכיח בזאת שהוא גאון התכסיסים. עניין מקארטור נשכח כעבור כמה חדשים, וטרומן נשאר המנצח. אולם לא ניתן לו להנהיג מן הנצחון. אחרי מקארטור באה פרשת ה-שערוריית, בזה אחר זה נתגלה כי אנשי חסותו של טרומן, ביניהם ידידיו האי-שיים, רימו את המדינה בסכומים של מיליונים דולרים, מכרו שיתורים ממס ה-הכנסה, ספסרו בציד מלחמתי. אף כי איש לא האמין כי טרומן עצמו מעורב אישית בעסקים השחורים, הרי היה ברור כי לולא נאמנותו לידידיו לא היתה קר-רופציה זו יכולה להתפשט במידה כל כך מבהילה. התוצאה היתה שבקרר ההמונים רבו יותר ויותר הגעגועים לאנשים חד-שים, שאינם פוליטיקאים מקצועיים, אני-שים ישרים.

יחד עם זה גברה הכרה שנייה בקרב ההמונים: המצב הבינלאומי החמיר והלך, בקוראה לא הושגה שביתת נשק. בכל החזיתות נשאר הקומוניזם מאיים. אמנם, בעיני האמריקאים עשה טרומן מעשים גדולים באמת, עצה בעד התפשטות, וקו-מוניזם, לא חשש מפני משלוח חיילים אמריקאיים ליבשת אירופה ולחזיתות אסיה. אולם כשנתברר יותר ויותר כי בידי אדם אחד גורל השלום בעולם, נבר הרצון כי בבית הלבן ישב אדם גדול ב-אמת, אחראי באמת, אדם שלא ייתפס ל-פרובוקציות, לא יתרגש בשעת הצורך, אך גם לא יהסס לומר את המלה התקיפה ברגע הנכון.

מניותיו של טרומן החלו יורדות, הגי-עו לשפל המדרגה.

חותם על ההיסטוריה. משך חודשים ארוכים היה נדמה שטרומן יילחם, אולי יגירר אחריה את המפלגה לכשלון חרוץ. איש אינו יכול לעצור בעד נשיא ארצות-הברית להיות מועמד מפלגתו בבחירות הבאות. ואחר ההתקפות החמורות עליו, מצד חוגי מקארטור, הנשיא לשעבר הובר והסנטור טאפט, יכול היה טרומן להתגרות.

אם בכל זאת הסיק את המסקנה כי עליו להסתלק עתה, גרמו לכך כמה שיקולים, האופייניים לאיש. קודם כל, הנא-מות למפלגה — ההכרח כי מועמדותו המחודשת תזיק למפ-לגה, חסכן את אחדותה, תתן יתרון למפלגה היריבה. שנית, האמונה כי המועמד הרפובליקאי יהיה אייזנהואר, איש הק-רוב לו בדעה בשטח מדיניות החוץ. שלישית, הנקודה האי-שית ביותר — לאיש הקטן יש אשה קטנה, בס טרומן, הרוצה לחזור שקטים יותר.

אחרי ככלות הכל, סבור האיש הקטן ממיסורי, כי הוא עשה את שלו. הוא השאיר את חותמו על ההיסטוריה — חותם גדול יותר מאשר היה אפשר לצפות מראש מאיש כה נעדר-גדולה. מדוע להסתכן, להיכנס לתקופה נוספת של 4 שנים בתוצאותיה עלולות להטיל צל על הצלחותיו, על שמו הטוב כאיש שהשיג את השלום מבלי להיות חלש? וכך, באחד הימים בראשית השנה הבאה, ירד הארי ס. ממדרגות הבית-הלבן, יפנה את מקומו לאיש חדש — אולי לסנטור סטיבנסון, בעל הכתונת הסובבת אך חסרת-הצבע, שהוא רוצה בנצחוננו, או הסנטור אסט קייסבר, האביר הלוחם-בפשעים, שטרומן מתעב אותו (מפני שאינו איש מפלגה נאמן), או — אם ינצחו הרפובליקאים — הנגל אייק, בעל החיך המרגיע, ואולי גם הסנטור טאפט הריאק-ציוני, שגוא נפשו של טרומן.

הארי ס. ידע שלא מעל בתפקידו, שמילא אותו באמת ביושר וכשרון המאמץ לאיש קטן אך פיקח, כששמך נקי וסכום הישגיו עולה על סכום כשלונותיו.

בסופו של דבר היה גורלו של פנדרגסט מר למדי: הוא הואשם בהשתמטות מתשלום מס הכנסה, נשלח לבית-הסוהר והואשם שנית בבזיון בית-דין. אולם לפני שירד מגדולתו הספיק לעשות מעשה גדול: הוא הכניס לפוליטיקה אדם צעיר שהבטיח רבות, ששמו היה הרי ס. טרומן. הוא דאג שטרומן ייבחר לשופט. ב־1934 נבחר חבר הסניט של ארצות-הברית, ושם עלה כוכבו, כשקנה לעצמו שם הודות לחקירה נמרצת שניהל בימי מלחמת העולם השנייה בקשר לבובו ורמאות בשטח ההזמנות הצבאיות. לפי האומדנה חסך לאוצר ארצות-הברית סכום של למעלה ממיליארד דולאר.

אולם ככל שעלה הרי ס. בסולם הפוליטי נשאר נאמן לעצמו ולהתחלתו. שתי תכונות נשארו אופייניות לו: העממיות הבלתי מזויפת, והנאמנות למנגנון המפלגה. התי-כונה הראשונה איפשרה לו לדבר לפני מאה איש בעיירה קטנה בה עברה הרכבת שלו, להסביר להם את בעיית העולמיות של ארצות-הברית כאילו היו בעיית הבובות באותה עיירה. התכונה השנייה עזרה לו להחזיק במפלגה, לתמוך בכמה עשרות חברי מפלגה שהתעשרו ללא בושה וגרמו לשרשרת של שערוריות שלא היו כדוגמתן כמה עשרות שנים.

סגור של פירמה. ב־1944, שעה שארצות-הברית לחמו בכל רחבי העולם, נערכו הבחירות לנשיאות. לא היה ספק מי יהיה המועמד הדמוקרטי: פרנקלין דלנו רוזבלט, האדם המרוחק לכסא הנכים (כתוצאה משיתוק ילדים בגיל העמידה), שהתגבר על המשבר הנורא של 1929 עליוידי תכנית גדולה של מפעלים ממלאתיים, שנקראו בפיו "המצע החדש".

הארי ס. טרומן
הפשטות היא סמל של פירמה

ובפי מתנגדיו, "המוזמה הסוציאליסטית". אולם היתה שאלה מי יהיה סגנו. רוזבלט, שהיה בעל אופי דיקטטורי, זכה להערצת העם אך לא לאהבתו, הבין כי עליו לקחת עמו סגן המקובל על המפלגה. אולם בהיותו בעל אופי חזק, רצה בסגן שנראה לו כחלש. הוא בחר בתרי ס.

אולם תקופת כהונתו הרביעית של הנשיא ה־31 לא הארי-כה ימים. באפריל 1945 הבריך האלחוט לצבאות אמריקה בכל החזיתות: המפקד הראשי נפטר. לפי חוק ארצות-הברית נכנס לתפקידו באופן אוטומטי, עד לתום תקופת הכהונה של ארבע שנים, סגנו. ההגבה האינסטינקטיבית הראשונה של העם היתה הרג-שה של הקלה. רוזבלט היה איש גדול. נערץ ושנוא. איש לא יכול היה לחבב אותו כחבב אדם פשוט אחד את רעהו. איש לא יכול היה לחלום לגשת אליו ולטפח לו טפיחה ידידותית על הגב. אולם הרי ס. היה בדיוק איש כזה. אדם פשוט שפשטותו היתה כמעט סמל של פירמה, ידידותי וחיי-כני.

אולם אם חשב מישו שהנה הגיע לשלטון אדם חלש-אופי, שיקבל עצות מפני טרסט המוחות הרוזבלטי, עמד במהרה על טעותו. טרומן היה פשוט, ידידותי — אך עקשן בחסד עליון, תקיף ותוקפני. תוך תקופה קצרה זרק מן השלטון את כל השמות הגדולים של התקופה הרוזבלטית, הכניס למקומם אנשים שנראו לו.

במדיניות הפנימית השתלד טרומן להמשיך במהדורה מתונה יותר של "המצע החדש" הרוזבלטי, שקרא לה עתה בשם "המצע ההוגן". במידה רבה היתה זאת השתדלות לשוא. כי החוקה המיוחדת במינה של ארצות-הברית גורמת לכך שהנשיא הנבחר בבחירות ישירות יכול להיות בעל מיעוט בבתים המחוקקים (בניגוד למקובל בבריטניה וביושר אל, בהן בוחר הרוב בכנסת גם בראש הממשלה). בשני

5000 איש ואשה. לבושים חליפות שחורות ושמלות ערב, ענודים סיכות זהב וצמידים מבריקים, הצטופפו בבית המש-מר הלאומי בושינגטון, לחוג את יום השנה של תומס ג'פרסון, אביה הרוחני של המפלגה הדמוקרטית. כל אחד מהם שילם 100 דולר לקרן המפלגה תמורת ארוחה של שמונה מנות, בתוספת צרור נאומים משעממים פחות או יותר. האטרקציה של הערב היה איש ממושקף וחיכני, בן 68, יליד מדינת מיסורי במרכז ארצות-הברית, שהנהו הנשיא מספר 32 של ארצות-הברית של אמריקה.

כל המסובים קיוו לנאום תוקפני ומשעשע, גדוש ומלא אנקדוטות עממיות והלצות על חשבון מתנגדים ריפובליקאים. אולם הם לא ציפו להפתעות, כי טופס הנאום, מודפס במכור נת הכפלה, כבר נסר מראש לעיתונים, שאחדים מהם אף סידורו בדפוס תחת הכותרת: "הנשיא אינו מודיע על כוונותיו".

כשקם הנשיא, פתח בנאומו, בהתאם לתכנית. הוא המטיר מהלומות על המפלגה הריפובליקאית, עורר רעמי צחוק כש-אמר שהם דומים לדינווארים הרוצים לחזור לתקופה טרום-היסטורית, אך שאין להם סיכויים רבים לנצח בבחירות מאחר שמעטים הדינווארים שיש להם זכות בחירה בארצות-הברית.

ואו, לפתע, קרה הדבר. בלי כל הודעה מוקדמת, תוך חיך עדין, שלף הנשיא פנקס בעל כריכת עור, קרא מתוכו כמה משפטים שרשם אותם קודם לכן בכתב ידו: "לא אהיה מועמד בבחירות הבאות. שותי את ארצי תקופה ארו-כה, וסבורני שעשיתי זאת בכשרון וביושר. לא אקבל מינוי. אני סבור שחובתי היא לבלות ארבע

שנים נוספות בבית הלבן." לרגע השתררה דממה דקה באולם. ואז קמה המולה עצומה, בשקריאות נרגשות של "לא! לא! לא!" מפלחות את האויר. נשים פרצו בבכי. אך הנשיא, מרוצה ש-יצר סנסציה בצורה האף של אלגנטית, המשיך בנאומו המוכן מראש בשלחת נפש, כאי-לו לא קרה כלום.

דרך כמעט אנדית. כעבור כמה דקות פרץ התורן ובוהו באלפי מערכות עתוננים. מכונות דפוס נעמדו, עורכים הוועקו מן המיטות, מאמרי מערכת חוב-רו בחיפזון. את הדעה הכללית, כמעט, סיכם אחד מגדולי העתוננים: "הנשיא טרומן מחונן בתכונה החסרה להרבה אנשים גדולים. הוא ידע לתפוס את הרגע הנכון כדי לרדת מגדולתו".

ואכן, הרי טרומן תפס את רגע הנכון. כשיצא מן הבית הלבן, הגדול והסר-הנוי חיות, יוכל להביט אחורה על דרך פולי-טית הנראית כמעט כאגדית. כי איש לא יכול היה לנחש לפני 30 שנה, שאדם זה, החסר לחלוטין כל ניצוץ של אוניות וגדולה, יהיה נשיאה של המדינה החזקה בעולם משך שבע שנים רצופות.

הרי ס. נולד במשק חקלאי של משפח-תו במדינת מיסורי. לא קיבל מעולם חי-נוך אוניברסיטאי, עבד בעבודות שונות ומשונות, ביניהן ניהול המשק המשפח-תי. במלחמת העולם הראשונה עלה ל-ורגת סרן בחיל התותחנים בחזית ה-צרפתית, שרת בהצלחה אך ללא הצטיי-נות כלשהי, כשחזר הביתה פתח חנות לעגניות, פשט את הרגל תוך זמן קצר ביותר. פרשה זו עתידה היתה לסמך הלצות אינסופיות על חשבוננו כשהגיע ליום המעלה. (דוגמה: כשזרק את מק-

ארתור מתפקידו, פרסם אחד העתוננים מכתב למערכת המציע לערוך מבגית לאומית כדי לקנות תות חדשה לטרומן, להר-ציא אותו בצורה זו מהבית הלבן).

אולם הרי ס. כבר ידע את דרכו. דרך זו גובילה אותו לאחד האישים המעניינים ביותר במחזה ששמו מדיניות ארצות-הברית. היה זה תומס ג. פנדרגסט.

הסכנון של מיליארד דולר. בערים הגדולות של ארצות-הברית שולטים אנשים הקרואים "בוס". אלה הם אנשים המנהלים את המפלגה המחוקק בשלטון באותה עיר. הבוס קוצר את פרי השלטון, מחלק אותו בצורת אלפי משרות גדולות וקטנות לכל עובדי המפלגה הנאמנים שעזרו להשיג את השלטון ולהחזיק בו. אלה הם הבוסים הקטנים, בוסים של שכונות, רובעים ואף של רחובות. אנשים אלה מקצועם לסדר "פטרונג", מלה המקבילה למושג הישראלי פרוטקציה.

אדם שהמשרה רשמה לו דו"ח בגלל עבירה על חוקי התנועה, או שהסתבך בענייני מס הכנסה, או שרוצה להביא קרוב מחוץ-לארץ — פונה לבוס. וזה מסדר את העניין בצורת חברי המפלגה במשרות המתאימות. תמורת שרות זה אין הוא דורש כל תשלום. השכר היחיד הוא תודתו של האיש, המתבטאת בקולו, קול אשתו, בניו, בנותיו, דודיו ודודותיו בבחירות הבאות לנשיאות, לקונגרס, למשרת ראש העיר, השופט, מפקד המשטרה ושאר אלפי המשרות אשר בעליהן נבחרים בארצות-הברית בבחירות המוניות. בין כל הבוסים האלה היה פנדרגסט אומן. הוא היה רגיל למסור לידידיו כרטיס ביקור מודפס שנשא את המלים הפשוטות "אדם זה הוא ידידי". ומאחר שלא היה אדם במיסורי שלא פחד מפנדרגסט, היה כרטיס זה מספיק כדי לשחרר אותו מכל טרדות החוק — החל מדו"חות של שוטרי תנועה וכלה בתשלום מס עסקים.

המערכת "העולם הזה" שאי
לזות מספר לקוראיה. כיום
העצמאות. למשל, כלום הם
יכולים לזהות את 33 האי
שום, שנבחרו בדרך מקרית,
מתוך אלפי האישים שסייעו
בהקמת מדינת ישראל.

ינסה הקורא את
כוחו בשאלה זאת וכי
באות. בין הפותרים נכונה ש-
תשובותיהם תגיענה למערכת עד 15
דמאי 1952 לפי כתובת "העולם הזה" ת"א.
ת. ד. 136, יוגרלו חמשה פרסי ספרים

1. זהה את 33 האישים שבכובע הגרב
לפי סדרם המספרי מתוך הרשימה הבאה :

- אבא אבן
- יגאל אלון
- דוד בן-גוריון
- פאולזה בן-גוריון
- ישראל ברזני
- פרץ ברנשטיין
- ישראל גליק
- יעקב דורי
- דוד הורוביץ
- אבא הלל סילבר
- אבא חושי
- יצחק טבנקין
- נתן ילין-מור
- פאוול ירשוב
- פנחס לבון
- גודדה מאירסון
- הנרי מורגנטאו
- יהודה מימון
- גיימס מקדונלד
- משה סנה
- פנחס ספיר
- משה פרלמן
- אהרן ציזלינג
- אליעזר קפמן
- אברהם קריניצי
- פנחס רוזן
- ישראל רוקח
- יעקב ריפטין
- זלמן שזר

בכור שיטתית
משה שפירא
יוסף שפרינצק
משה שרת

2. אחד מהארבעה לא חתם על הכרזת
העצמאות :

- (א) דוד בן-גוריון
- (ב) ד"ר חיים ויצמן
- (ג) חרצל ורדי
- (ד) משה שפירא

3. רק אחת הערים האלה היתה ביד
ישראל ביום עצמאותה הראשון :

- (א) נצרת
- (ב) לוד
- (ג) עכו
- (ד) מגדל-אשקלון

4. מספר יהודי ישראל ב-14 למא" 1948 :

- (א) 650 אלף
- (ב) מיליון
- (ג) 963 אלף
- (ד) חצי מיליון

5. המדינה הראשונה שהכירה בישראל :

- (א) הלבנון
- (ב) פאראנזאי
- (ג) ברית-המועצות
- (ד) ארצות-הברית

6. מושלה הצבאי של ירושלים ביום
הכרזת המדינה :

- (א) שלמה זלמן שרגאי

(ב) דוב יוסף
(ג) דוד שאולתיאד
(ד) דניאל אוסטר

7. עצמאות ישראל הוכרזה מספר שנים
אחר הצהרת בול, שתבעה הקמת
מדינה יהודית :

- (א) 2000
- (ב) 52
- (ג) 31
- (ד) 4

8. בערב ה-14 למאי 1948 נמצאו כחות
צבא בוישים ב :

- (א) תל-אביב
- (ב) חיפה
- (ג) רמת-גן
- (ד) קריית ענבים

9. מאז הקמת המדינה נכנסו לארץ מאות
אלפי עולים :

- (א) 700 אלף
- (ב) מיליון
- (ג) 350 אלף
- (ד) מיליון ו-100 אלף

10. רק אחד הקצינים לא היה מפקדו של
חיל האוויר לישראל :

- (א) אלוף אהרן רמז
- (ב) אלוף משה צדוק
- (ג) אלוף חיים לפקוב
- (ד) אלוף שלמה שמיר

11. מסרת מלווה העצמאות הנמכר
בארצות-הברית :

- (א) מיליארד לירות
- (ב) 500 מיליון דולר
- (ג) אלפיים מיליון לירות
- (ד) 150 מיליון דולר

12. מגלות זו נקבץ מספר העולים הרב
ביותר :

- (א) תימן
- (ב) עיראק
- (ג) גרמניה
- (ד) אוסטרליה

13. אחד השרים שלא היה מימיו שר
חקלאות ישראלי :

- (א) אהרן ציזלינג
- (ב) פנחס לבון
- (ג) לוי אשכול
- (ד) ד"ר יוסף כורג

14. מספר רבייה-אלופים של צבא ההגנה
לישראל :

- (א) 13
- (ב) 1
- (ג) 25
- (ד) 2

15. צבע שאינו מופיע בדגל הלאומי :

- (א) אדום
- (ב) זהוב
- (ג) לבן
- (ד) כחול